Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

22e ANNÉE. — N° 64 GIÁ MỖI SỐ 0$10 SAMEDI 9 JUIN 1923

DEPOT LEGAL •INDOCHINE• N° 1087

Pharmacie Centrale
Trung ương dược phòng Đường Catinat môn bài số 195 đến 201 Saigon.
của ông J. MUS
Nhứt hạng bào tế sư y-viện Montpellier.
Bỏ thuốc theo toa cách kỹ lưỡng lắm.

農賈 NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM 茗談

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce
ET
Organe de propagande française bi-hebdomadaire
MỖI TUẦN XUẤT BẢN HAI KỲ: NGÀY THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY
Tòa soạn báo ở tại đường Pellerin số 184. — SAIGON
SÁNG-LẬP F. CANAVAGGIO
Boîte postale N° 249 — Téléphone N° 72

GIÁ MUA BÁO
Trọn năm.................. 8$00
Định riêng cho người bổn-quốc:
Trọn năm.................. 6$00
Sáu tháng.................. 3 50
Ba tháng.................. 2 50
Gởi thơ từ hay mandat xin đề:
M. Le Directeur du Nông-cổ mín-đàm.
SAIGON

Tổng-lý: LÊ-THÀNH-TƯỜNG

GIÁ ĐỂ LỜI RAO
Về việc thương mãi xin gởi thơ hay đến báo quán thương nghị
Annonces légales 0$00 la ligne de 6 points sur justification de 6 cicéros 3/4 quelle que soit la page.

Quản-lý: NGUYỄN-TẤN-PHONG

Ve Vuattoux
140, Rue Catinat 142
SAIGON
Có bán đồ nữ-trang, đồng hồ; kiến đeo đủ thứ đồ làm bằng bạc, đồ mỹ-thuật,
Súng ống, thuốc đạn, đồ phụ-tùng.
Xe máy hiệu Gaucher.
Kính mời quí khách có dịp ghé thăm hằng một lần thì rõ.

LƯỢC KHẢO
VỀ NGHỀ TẦM TƠ TRONG NAM-KỲ

TƠ LỤA

(Tiếp theo)

Trồng dâu

1° *Cây dâu.* — Cây dâu là một thứ cây nhỏ mọc trong đất ruộng đất vườn; trong xứ Đông-pháp nhiều chỗ có đất trồng dâu được. Người Annam trồng nhiều giống dâu lộn lạo với nhau và bất kể là thứ đất nào. Trong Nam-kỳ ở tỉnh Châudôc, Longxuyên thì người ta trồng dựa theo mé sông Cửu-long-giang. Ở Bêntré, Tràvinh, Soctrang, thì trồng trên giồng; ở Châudôc thì theo mấy chỗ có núi như thất-sơn, Tịnh-biên, cũng trồng theo giồng. Trong mấy tỉnh thuộc miền hướng Tây người ta lại gặp cây dâu mọc rải rát trong vườn theo vòng nhà của Annam ở. Dầu đất đỏ hay là đất xám dâu trồng cũng lên tốt hết thảy. Nếu cắt nhánh hoài thì nó nhỏ thấp, còn như để tự nhiên cho nó lên thì nó cao cũng tới bốn năm thước tây.

Trồng dâu. — Đất. — Chánh phủ Nam-kỳ muốn giúp cho người Annam trồng dâu để tằm cho nhiều, nên định chuẩn miễn thuế thổ mấy miếng đất trồng dâu. Quan Thống-đốc Cognacq đã đệ trình cho quan Tổng-Thống Toàn-Quyền phê duyệt một bổn nghị định về sự ấy. Chẳng bao lâu đây nghị định ấy ắt sẽ ban hành trong Nam-kỳ.

Hiện nay số đất trồng dâu kể được tới 450 mẫu; theo số của các tỉnh đã cho biết, thì là:

	H	A	C
Bentré.........	98	64	12
Châudôc.........	301	55	00
Giadinh.........	1	80	00
Longxuyên.........	30	25	00
Soctrang.........	1	10	00
Travinh.........	44	20	00
Tổng cọng...	477	04	12

Lẽ thì số đất trồng dâu phải nhiều hơn nữa, bởi vì đất ta phần nhiều đều hạp việc trồng dâu, miễng là:

1° Đất đừng có nước đọng ứ;
2° Đừng phải là đất sét hoặc là đất vôi;
3° Trừ mấy chỗ đất phèn.

Trồng dâu thì qua mùa nắng (là từ tháng Décembre, Janvier, Février và Mars) phải tưới nước. Đất mà đào mương cho có nước vô ra như thứ đất trồng cau, trồng dừa, trồng mía, thì trồng dâu ắt lên tốt lắm; đất có phân nhiều chừng nào thì tự nhiên dâu sanh lá nhiều và tốt chừng nấy.

3° *Cách ương dâu.* — Trồng dâu thì chiếc nhánh mà trồng, chẳng có chi khó, cứ lựa mấy nhánh già, lớn chừng bằng cán-viết, hoặc bằng chiếc đủa ăn cơm vậy, thì cắc để bề dài từ 0m25 tới 0m30, rồi đem mà cặm. Cặm thì phải cấm xiên-xiên để cho có một mắt nó ở trên mặt đất còn bao nhiêu thì cấm sâu xuống đất từ 0m05 tới 0m08 bề sâu, trong ba tháng đầu nức ra có nhiều nhánh lá. Nếu cặm nhằm mùa nắng thì lúc mới giâm phải cần tưới cho thường đừng để đất khô hốc, còn như cặm nhằm đầu mùa mưa thì khỏi tưới.

Dọc theo mé sông Cửu long giang thường thường người ta giâm lúc nước mới dực: tuy là lối đầu mùa nắng (tháng Octobre Novembre và Décembre) mà không cần gì tưới, lúc ấy dựa mé sông đất còn yêm nên mới được vậy.

Trong mấy tỉnh thuộc hướng Tây ta khuyên nếu có cặm thì cặm lúc đầu mùa mưa và lựa giống dâu Quảng-Đông, hay là dâu Bầu càng là dâu Tàu.

4° *Cách trồng dâu.* — Trồng dâu thì phải trồng cho ngay hàng, hàng nầy cách hàng kia thì phải chừa một thước, còn trong hàng thì buội nầy cách buội kia chừng 0m50. Hàng nầy cách hàng kia để đến 2 thước cũng được, lại trong một hàng thì buội nầy cách cây kia một thước cũng được. Nếu trồng thưa như vậy thì mấy khoản trống minh trồng đậu trồng bắp xen vào cũng tốt, bởi vì có trồng như vậy thì mình dủ sạch cỏ cho đám dâu chớ không hại chi.

Trong vườn, theo chung quanh nhà mình muốn trồng thì trồng xen lộn với cây cối rồi để tự nhiên cũng tốt.

5° *Bồi bổ.* — Bồi bổ mấy đám dâu thì cứ dùng cày với cuốc mà thôi.

Cách thức nên chừa. — Đừng có dùng cái mát-chét mà làm cỏ như cách làm trong xứ Tânchâu, bởi vì thứ mát-chét đó nó cắc đức cỏ trên mặt đất mà thôi, mà lại cách ít ngày cỏ mọc lên càng thêm mạnh và đất lại dẻ dặt không được sốp.

Cách săn sóc. — Thường qua mùa nắng dâu hay có bịnh, lá nó cuống lại rồi héo đi. Nếu có vậy thì phải hái mấy lá ấy mà đốt chớ đừng để nó lây qua lá khác.

6° *Vô phân.* — Lúc mới giâm nếu bỏ phân trâu phân bò thì mau ra lá. Phân bánh dầu cũng tốt.

Phải ráng mà làm cho có nước ra vô; được như vậy thì lúc nắng dâu cũng còn có lá hoài mà cho tằm ăn.

(Còn nữa)

Thế-giới tân-văn

Mặt trời cử-động xe lửa

Ông Barnard Grossman, người xuất thân nơi trường lớn của châu-thành New-York, mới thí nghiệm cách công hiệu « một cái đầu máy xe lửa cho thử theo kiểu mới, tại nơi phòng thí-nghiệm của trường nầy. Ông dùng sức nóng lửa hiệp lại làm cổ động máy của đầu xe nhỏ đó.

Một tấm kiến hình khum ra ngoài bằng đồng rút sức nóng của mặt trời, và gom nó lại mà chói xuống một cái ống đầy nước. Hơi nóng bay ra như vậy làm cái ống đầy nước trong ống sôi lên, cử-động một cái đầu máy nhỏ chạy mau thay.

Mỗi giờ 453 ngàn thước Bay đua ăn

Trong ngày 31 mars rồi, tại nơi trường đua máy bay Dayton, có một quan võ Huê kỳ, ve máy bay, tức là quan hai Miltand, có đua bay mau cùng khắp hoàn-cầu, có bay bốn vòng bực trung 243 ngàn, tính ra mỗi giờ ba trăm chín mươi mốt ngàn thước.

Người có bay một vòng kia, nhờ luồn gió thuận mau đến bốn trăm năm mươi ba ngàn thước mỗi giờ.

Cách thế đọc được giấy tờ bị cháy đen

Một ông thông thái nước mỹ, tên là Davis, ở về phòng cân-lường, có khán-nghiệm một tờ giấy rủi bị sức nóng hâm trong một cái gì sắt, mà thành ra nám đen, chẳng còn thấy một đường viết nào, dầu cho mượn kiến hiển-vi xem cũng chẳng thấy được.

Sau khi dùng cách hóa-học pha lộn các mùi đặng nhúng họa-dần lộ thấy chữ, song làm luống công; thì ông Davis phát-minh ý-kiến cần đến kiến lấy hình bóng rất nhạy. — chẳng những nhạy về phản ánh sáng, song cũng nhạy về những hỏa khí và hơi nữa. Ông thông thái ta bèn đặt tờ giấy bị nám đen đó giữa hai tấm kiến hình rất thiệt nhạy, rồi ép để nơi tối tăm trong khoản hai tuần-lễ. Cứ theo cách thường của nhà chụp hình, thì ông Davis có được một tấm khác rọi ra hình in-i ích, chữ in chữ viết đều rạnh rạnh.

Thế thì chắc thứ giấy bị nám đen đây có chất chứa những hỏa-khí có thể làm cho tấm kiến ấy in đường nét, hình vào. Cách thế công hiệu hơn hết ấy là dùng những tấm kiến rất nhạy hay là bực trung. Khi nào dùng tấm kiến ít nhạy, dầu cho để lâu ngày cũng không thấy kết-quả gì bao nhiêu. Có một hai cơ-hội, người ta dùng thứ da mỏng thế cho tấm kiến, song người ta không được phân cần yêu gì bao, những chỗ nào sáng dọi vào da mỏng thành ra tối, còn sáng y như, nếu dọi vào trên tấm kiến.

Nước lụt ở Thanh-hóa

Quan công sứ ở tỉnh Thanh-hóa cho hay rằng Trời mưa xối xả từ 31 mai cho đến 2 Juin thì nước tràng đầy ruộng, lúa ngập lúa cấy hết.

Ở tại bờ đê Bái Thương nước tràng lên bờ cho đến 18 thuớc 80 trong ngày 2 và 3 Juin, bờ còn cái đê ở Sông chu bị vỡi Đường đ. Bái Thương bị đứt từ khúc, duy có lộ quản-hạt thì đâu đó đều tốt.

CŨNG VÌ KHEN CHÊ

Các bạn đọc báo ta, đã nhàm tai chán mắt mà nghe thấy đề-luận hai tiếng KHEN CHÊ nầy trong các báo quốc-âm ta hằng phen rồi! Thế thì củ lắm, cần chi phải nhọc công thừa bàn đi luận lại cho rờm tai chư độc-giả? — Nhưng mà tôi xin thưa rằng: Đã biết đề-luận tuy thiệt củ, song mỗi người đều có mỗi ý-kiến khác nhau; hoặc tùy theo cảnh ngộ, nên cũng chưa đi là chuyện rồi nói lại.

Khen chê! Thiệt hai tiếng mới nghe thì có lý rất dễ, hễ hay thì khen, hèn thì chê, cũng cùng trong hai lẽ chớ có chi khác hơn, miễng giữ lòng đừng tư vị. Song kỹ xét cũng lấy làm rắc-rối khó lòng. Như một lẽ nầy đây, thử ai nghĩ giùm mà đoán liệu làm sao: một hôm, có hai người cải nhau cũng vì có hai lẽ khen chê một tên kép hát. Người thì khen hay, người lại chê dở: trót mấy giờ cũng nghe ròng qua lại dở hay, chưa ai bằng lòng một ý khen hay chê cả. Nhưng rốt rồi, có một tiếng nói nầy mà đàng chê dở phải hết thế hở môi. Ấy là một câu hỏi: « Chê người dở, thử làm theo người coi có được cũng chăng? » — Miệng buông lời vừa dứt, bỗng-nhiên phát ra tấm-lòng nghi-ngợi vô cùng: Khen thay, câu nói thiệt hay! Nhưng mà nghĩ cho tột lý rồi thì rất chê thay, câu nói vô-tình!

Vì sao vô-tình? — Đã biết rằng: trước khi muốn khen chê người phải đoái lại tài sức của mình dường bao rồi sẽ để lời phán-đoán: song cũng cần nên sánh so phẩm chất, phân thứ chia ngôi mà chấp-trung bình-phẩm. Nếu gọi mình làm chưa được như người thì không nên để tiếng chê người chẳng là hạp lý lắm. Lắm người thường hay buông lời nói ấy, nghĩ thật buồn! Phàm như ta thấy việc chi phải tức-nhiên sanh lòng khen ngợi chẳng lượng vì ai, mà đến hồi thấy điều sái quấy hư-hèn lại e ngồi ngại thứ chẳng dám tỏ bày theo cái sở khuynh sở-kiến của mình, há chẳng cũng ra người tư-vị đó ru? Lại rồi dư-luận còn có chánh-đáng làm sao?

Vậy, khen thì khen, chê thì chê! Bất cứ là ngôi nào, phẩm nào; hễ khen người được, tức-nhiên chê người cũng phải được; miễng giữ sao lời khen tiếng chê ấy đừng khác hẳn nơi cái sở-kiến của mình. Nầy khen chê ấy lẻ thường tình, mọi người đều được cái quyền tự do đó. Dầu đến cái địa-vị cực-kỳ cao-thượng, bệ ngọc ngai vàng, là vị Đế-vương: mà vì chẳng gìn được tấm lòng minh chánh, thế rồi tưởng cũng không sao ngăn nổi với tấm lòng thần dân khỏi đừng chê trách than phiền.

Theo cái lý-thuyết như vậy thì còn trách nào người chưa đoạt đến ngôi hàng đó mà dám phê hay đoán dở. Vả ta cũng thường rõ biết một câu nói nầy ở ngoài chót lưỡi của muôn người: « Dầu một đứa nhỏ hơn ta mà biết phải, ta xem trọng; còn dầu người lớn hơn ta mà chẳng ra gì, ta cũng xem làm khinh ». Rất hay thay! Rất chánh lý thay! Người mà biết chế-độ như vậy mới chánh là người biết cư-xử đạo đời.

Ai ôi: Phẩm nầy trọng, địa-vị kia cao! Ta còn lắm thấp hèn, tài sức ta lại càng nhiều thiếu kém, dễ nào ta dám đối đãi chống kình. Nhưng mà, cái mục-đích của địa-vị người: cái danh-dự của phẩm-giá người làm sao, ta sẽ nhắm người rồi mà rỏ được. Thế thì bao giờ ta người lên trông đến cái địa-vị, cái phẩm-giá của người đầy hay kém, đục hay trong, ta cũng cứ do theo cái mục-đích, cái danh-dự của người mà thưởng phạt một lẻ cho mình, thì còn tốt hơn là khen biết khen, mà chê lại chẳng dám chê, một là vì e nỗi thua tài kém trí, hoặc bởi lòng tư-vị mà chẳng nở hở môi, thế mới là buồn cho!

LÊ-QUANG-VẤN

Thế tình

Than ôi

Phù-sanh giữa chốn hồng Trần, ký ngụ lại nơi dương thế, trăm tuổi thoảng qua dường lửa nháng, một đời ví tợ dọt sương lồng. Lúc xưa Tần Hoàng chẳng khỏi kiếp luân hồi, ngày trước ngủ để không qua vòng số mạng. Vua Thần nông chế dược-dược khó chữa binh mãng căn, ông Biển thước luyện linh đơn khôn cứu người tới số. Đức Phật tổ minh dài quả trượng tịch diệt chốn Xong-Lâm, vị Lão quân chế luyện chính huờn đến hồi cũng tệ thế. Thọ tám trăm năm là ông Bành tổ, yểu ba mốt tuổi ấy thầy Nhan Hồi. Tuy nhiên [illegible] chẳng đồng, mà xưa nay thường có. T[illegible]-Hoàng xây thành lấp biển, mạng số rồi cũng minh vùi ba thước đất, sở Bá-vương phá núi trùm đời, cũng cắn lại Ô-Giang tự vẫn, Tề [illegible] ngàn ngựa béo rốt cuộc rồi cũng [illegible] buội như không. Hớn-Hang-Tín có công lao mười lược, mà khó gữ mạng sống trọn đời, Mạnh thường quân đãi ba ngàn trang quí khách thầy thầy chẳng còn, Khổng Phu-tử dạy bảy mươi hai vị hiền người người đều mất. Của Thạch tùng chẳng còn chút mảy, danh Sào Phủ [illegible] chẳng không. Từ vàng khá [illegible] Dương-thị, nam bạc đừng như dạ Bái công, miếng để danh truyền là sự tình, vinh ba muôn việc ấy là không. Tiếc thay Châu, Trần, Hớn Nguy nga lâu cát, chừng hư sập hóa rừng hoan, khá thương Tấn Tống, Tề, Lương quách quan đều lấp chôn nơi khoan dã. Thanh xưa hiền trước từng giấu ngọc chứa vàng, thường đai chân thẻ bạc, hằng đạt lợi tranh danh, hiếm dấu vỏ tiếng văn, rốt cuộc rồi cũng một giấc chiêm bao mộng-ảo.

Phê-Bình

Cho hay vựt thẳm nên cồn, mới biết gò cao hóa biển, quản âm dương rước khách xưa nay đã mấy muôn đời, đò tạo hóa đưa người qua lại biết bao nhiêu chuyến. Nhấp nhoán ngọn đèn trong kiến, linh đinh bóng nguyệt đáy sông, dinh hư nào khác đám mây, bỉ thới dường như bọt nước. Cho nên giàu sang chớ khá ỷ, nghèo hèn chẳng nên khi; văn chương trùm đời là đức Thánh nhơn còn bị nạng nơi nước Trần nước Thái, võ lược hơn người mà ông Thái Công cũng phải ngồi câu nơi sông Vị, Nhan hồi hát yểu chẳng phải trang hung bạo, Đạo chích sống lâu không thiệt kẻ hiền lương. Vua Nghiêu vua Thuấn tuy thánh mà sanh con bất tiếu, ông Cổ tầu ngu ngoan lại có con đại hiếu. Cam La tuổi mới mười hai mà nên Thừa tướng, Mãi thần đặng Công khanh tác quá năm mươi. Yến anh minh văn quá thước được phong hiền thần nước Tề, Hàn tính sức chẳng đủ trói gà lãnh tướng Soái Hơn gia, Lý quan có oai bắn cọp vô dụng đến già. Phùng đường co chí an ban trọn đời không gặp, những trang đai vàng thẻ bạc xuất thân nhà bần tiện, nhiều kẻ dép mo áo vải mà lại đặng tước công khanh, kẻ thì trước nghèo mà sau giàu, người lại trước vinh mà sau nhục. Gái [illegible] xuân bong sắc mà lại kết duyên cùng chồng ngu lỗ, trai tài mạo tốt vời, mà hiệp nghĩa với vợ xấu hèn. Sanh đặng năm trai hai gái đến già không có một con, giàu có muôn quan ngàn lượng chừng thất phải lìa xứ bỏ nhà, tài mọn học sơ phát danh tuổi trẻ, văn chương đầy bụng vô dụng đến già.

Nên rằng

Con rích nhiều chưng cẳn, mà đi chậm hơn rắng; con gà có đủ cánh lông, mà bay chẳng bằng quạ. Ngựa sức hay chạy thấu ngàn dậm không ai cởi chẳng đi. Người có chí lừng lẫy mây mưa chẳng thời không ích. Một đời đều tại mạng, nữa mảy chẳng bởi người.

NGUYỄN-NGỌC-THƠ, (Lai-cảo).

Cái hại về tiểu thuyết tình

Thử rảo từ chỗ đô hội cho đến thủ quê ·ẳng giả tai ta lắm lắm tiếng ca giọng hát; mà những tiếng ca giọng hát toàn là những lối phong tình vô vị; người có chút học thức phải nhờm tai nghe đến.

Tôi đã nói rằng nhờm tai nghe đến mà nếu tôi không chỉ ra đây một hai cái thí-vụ thì có lẽ như quí độc-giả cho rằng tôi muốn kiếm đều kích bát· người chăng ? nên chi tôi xin lược thuật một vài câu, dầu là thô tục vô vị xin chư vị độc giả niệm tình tha thứ.

Bình-bán; *ôi nầy ôi cháu ôi, xích lại gần ông nói cháu nghe... hay cho thầy ba dữ a..*

Hành-vân:... *Hút đã rồi dóc bằng ba người ta...*

Tứ-đại... *Chơi đỏ bé ngoài còn nhập nội xin khoan...*

Còn lắm câu thô-tục quá lắm, tôi không gan mà cầm cây viết toả hết ra đây, nên xin ngưng lại. Nghe qua bấy nhiêu đó trong chư quí ông có ai mà đề lòng ghét giận chăng ? có lẽ mười phần cả mười.

Ai thì tôi không rỏ, chớ như tôi đây, tôi không ghét vơ chi những người ca hát mấy bài mấy câu vô vị ấy, nhưng tôi quá giận hạng người dám cầm cây viết viết càng không nghĩ suy không xét nét coi những công việc mình làm có hại chi cho xã-hội cùng chăng?

Như mới đây nhà nước mới dạy thâu hết mấy cuốn sách thuốc của nhà Thượng-hải dược-phòng ở Cholon; vì trong ấy có nhiều khoản thô tục vô vị làm chi nhờm tai người đọc Nhà-nước cho rằng bổn tiểu thuyết nầy làm hại cho phong-hoá nước nhà chẳng ít.

Mà thiệt vậy chẳng sai, tôi có xem một đoạn trong bổn ấy làm cho tôi quá nên oán-giận cái hạng người nào giám viết những lời quá đáng như thế. Tôi cố ý kiếm xem tên của tác giả của bổn tiểu-thuyết nầy, nhưng cái hạng văn-sĩ rơm kia đã nặt danh, nên tôi không rỏ biết.

Khiếp nhược thay, ngu lỗ thay cho hạng người dám làm mà không dám chịu. Những bạng người ấy quyết viết càng dầu hay dầu dở dầu phải dầu quấy miễng bán cho chạy đặng lấy tiền bỏ tuối thì thôi không kể chi là hư phong-hóa, là bại luân thường, miễng nói cho êm tai người đọc đặng lấy tiền nuôi miệng thì xong chớ không kể chi hết cả. — Tôi nói tới đây, tôi sực nhớ một lúc tôi đi chơi qua bên Thủ-Thiêm thấy một đứa nhỏ dương đưa em miệng đọc một cuốn tiểu-thuyết không rõ là tích chi lại có nhiều đoạn làm cho tôi phải đứng chơn nghe thử..... *sen lẳng dừng nhụy vàng khoe bóng sắc..... dầu dầu vậy dầu dầu cũng vậy.... nầy cô ôi cô ở đâu mà đất khách lại phiêu lưu, có thân-quyến bà con cùng chẳng?..... rắng sức tri kéo thẳng vô buồng..... kẻ [illegible] dưới người nằm trên khoái [illegible]*

Tôi có tánh tọc mạch lại gần xem coi bổn truyện chi tác giả tên chi mà dám viết nhiều câu quái gở. Nhưng bởi bìa rách nát nên tôi không thể biết rỏ tên, tôi có hỏi đứa nhỏ ấy sao em lại đọc chi cuốn sách như thế, nó làm cho em một ngày kia phải vào đàng nguy hiểm...). — Thưa thầy! hay lắm, câu nầy vần với câu kia, hay vô cùng ba má tôi cũng ưa nó như tôi vậy, mà cớ chi thầy lại chê dè như thế ??...

Nghe bao nhiêu tôi đủ rỏ cho là quyển truyện kia nó đã thâm nhiễm vô óc non của người nhỏ tánh, rồi [illegible] thấy êm tai, [illegible] khen dùa rằng hay [illegible] để nó là một cái mầm [illegible] làm cho con cho người phải bại hoại luân thường đảo điên phong hoá.

Tôi giận thay những nhà đã viết lối tiểu-thuyết phong-tình vô vị họ không nghĩ dùm cái hại cho đồng bao, cứ mãng khu khu dục lợi là xong. Tôi ước ao sao chánh phủ từ rày kể đi không cho những bổn tiểu-thuyết phong tình vô-vị ấy xuất bản nữa và thâu hết những bổn tiểu-thuyết đã in ra rồi mà nhứt là [illegible] tình đồi hết, ấy là trị chung [illegible] ngặt-nghèo nguy hiểm [illegible] đại-đến sau, ấy là một cái [illegible] cũng.

Tôi cũng mong những nhà có con nên cấm nhặt không cho đọc những bổn tiểu-thuyết ấy, thiếu chi là sách phải đọc như là KHUYẾN SĨ CA, của tác giả LÊ-TRUNG-THU vốn là một cuốn sách rất có ích cho trẻ em học-trò, nào là cuốn « NGŨ-LUÂN MINH CẢNH của ông NGUYỄN-ĐÌNH » vốn là một cuốn sách gồm thâu các sự [illegible] bổ của một người đối với vua thầy cha mẹ, anh em, vợ chồng, họ hàng, bằng hữu, còn nhiều bổn khác nữa cũng là hữu ích vậy; chớ như đã tốn tiền mà còn thêm hại thì là quá lắm đi chăng?

Ấy mấy lời thành thật dầu ai có ghét tôi cũng chịu, miễng là gở đặng cái hại cho đồng bào thì thôi.

Xin ai lưu ý.

TRƯỚC-LÂM.

Lê-hồng-Côn
CHÁNH-PHẠM-NHƠN
vụ cáo gian quan chủ-tỉnh Sadec

(Tiếp theo)

Thứ ba nầy nhằm 12 Juin 1923. Tòa Saigon sẽ xử vụ tên LÊ-HỒNG CÔN dùng quyền thế của anh nó là *Lê-Hồng-Huân* cai-tổng ở làng Hội an-đông (Cai-tàu-thượng,) mà bảo tên Võ văn Trinh viết đơn đặng cáo gian quan Chủ tỉnh Klein và quan quận Thẩm vì ăn hối lộ của tân khách-lai Ông. trường Châu mà bỏ qua vụ làng Hội-an kiện tên Ông trường Châu.

Có đủ tang cớ đành rành, mong rằng Quan chưởng lý đề hình M. Lacouture buộc tội tên Lê-hồng-Côn thế cho tên Võ-văn-Trinh, vì nó là chánh phạm nhơn.

Dân sự toàn hạt Sadec còn đương trông luật công bình của nhà nước Langsa xử tên Côn (1).

LÂM-HIỆP-CHÂU.

(Thứ tư tiếp)

(1) Thứ tư đến nhằm ngày 14 Juin tôi sẽ đăng tiếp Tòa xử tên Côn.

CẤP BẰNG THUYÊN CHUYỂN

Vì lời nghị quan Nguyên-soái Nam-kỳ đề ngày 6 Juin 1923.

Bổ ông Lê-quang-Liêm đốc phủ sứ tại Baria, đi tùng chánh quan Tham-biện Cholon, làm chủ quận tại châu-thành thế cho ông Ng-tấn-Sử Đốc-phủ sứ nghỉ phép và gần hưu trí.

Bổ ông Ng-văn-Thơm phủ hạng nhứt mãn phép, đi tùng chánh quan Tham-biện, chủ quận Sadec, đặng thế cho ông huyện Ng-v-Thẩm.

Bổ ông Ng-văn-Thẩm huyện hạng nhứt chủ quận châu-thành Sadec đi tùng chánh quan Tham-biện chủ quận Baria đặng thế cho ông Lê quang Liêm dít Bảy Đốc-phủ đổi đi chỗ khác.

Bổ ông Ng-văn-Ca phủ hạng nhứt chủ quận Tân-châu đi tùng chánh quan Tham-biện Baclieu đặng làm chủ quận Giaray thế cho ông huyện Đoàn-văn-Sáng nghỉ ngoại ngạch.

Bổ ông Trương-mỹ-Thạnh Tri huyện hạng nhứt chủ quận Ô-lác (Travinh) đi tùng chánh quan Tham-biện Chaudoc đặng làm chủ quận Tân-châu thế cho ông phủ Ng-văn-Ca.

Bổ ông Bùi-sơn-Tây huyện hạng nhì đang giúp việc tại Bentré đi làm chủ quận Tịnh-biên thế cho ông phủ Lê-văn-Cử đổi đi chỗ khác.

Bổ ông phủ Lê-văn-Cư phủ hạng nhì chủ quận Tịnh Biên (Châudốc) đi tùng chánh quan Tham biện Travinh đặng làm chủ quận Ô-Lác thế cho ông huyện Trương-mỹ-Thạnh đổi đi chỗ khác.

Bổ ông Tạ-trung-Cang Thừa biện hạng ba đi tùng chánh quan Tham-biện Rachgia thế cho thầy Vương-quan-Hương [illegible] trần.

Bổ ông Nguyễn-hữu-Thường huyện hạng nhì tại Hóc-môn tùng chánh quan Lương-y quãng-dồi nhà thương điên ở Biênhòa.

Bổ ông Lê-minh-Cảnh Thừa-biện hạng năm đang giúp việc tại Cholon đi Hóc-môn thế cho ông huyện Thường.

Bổ ông Trương-văn-Ngọt Thừa-biện hạng tư trước tùng sự phủ Toàn-quyền, biện giờ trở về ngạch cũ, đi tùng chánh tại tòa bố Thủ-dầu-một thế cho ông Hồ-văn-Thong Thừa-biện hư lộc.

Bổ thầy Nguyễn-văn-Truyện đi tùng sự quan Tham-biện Bentre đặng thế cho ông huyện Bùi-sơn-Tây.

Bổ thầy Lê-thế-Vịnh thế cho thầy Nguyễn-văn-Truyện.

Đông-pháp thời-sự

Thương trường tiêu tức

GIÁ BẠC.

Ngày thứ bảy 9 Juin 1923

Kho Nhà-nước	8 f. 00
Ngân-hàng Đông Pháp	8 00
Ngân-hàng Hongkong-Shanghai	8 00
Ngân hàng Chartered	8 00
Sté de Gérance de la Banque Industrielle de Chine	8 00

GIÁ LÚA.

Lúa chở đến nhà-máy Cholon (mất bao) mỗi tạ 100 kilos, là:

Vinhlong	4$90 tới 4$95
Gocong	5 10 » 5 20
Baixau	5 10 » 5 15
Baclieu	5 20 » 5 25
Giá thường bực trung	5 07 » 5 14

Một sự rủi rất ghê gớm tại Sadec

Sadec. — Ngày 5 Juin 1923, có một cái xe-hơi Dodge terpédo đưa hành khách đi từ Sadec Cái-tàu-thượng. Xe nầy của Xã-Hên ở Thốtnốt (Longxuyên) qua đưa đã lâu. Bữa nay, 5 Juin lối 2 giờ chiều, xe chở được 5 người vừa đủ đi, khởi chạy tới trước trường học con trai, tốp máy đặng quanh lên cầu sắt thình lình có một cây điệp mục hết nữa cây mà không ai hay, bị một trận giông, bức ngan nữa cây té ngay trên xe, 3 người chết trên xe, hai người bị bịnh, duy có chú chauffeur và thằng bé contrôleur vô hại, thật là may cho hai đứa nó.

Cây ấy té xuống rồi, mà hơn 15 người khiêng mới nổi.

Cách chết rất gớm ghê là:

1· Ông Nguyễn-trường-Túc, Ban-biện tổng An-thanh-thượng (Đất-sét) ông nầy ngồi trước với chauffeur tên Điều thì khúc cây rớt xuống bị khúc gốc đè ngay trên đầu, bể sọ nhều ra mặt mày bể nát, tay chưng gảy lọi. Ôi! ai thấy cũng châu mày chắc lưỡi!

2· Tên Nguyễn-văn-Gẩm, 17 tuổi, ở Tân-khánh, ngồi sau lưng ông ban-biện, là nơi cái ghế cây sau chỗ dựa, bị khúc cây đè gảy cúp cái đầu xuống lưng quần, tay chơn dập gảy.

3· Ông già Tạ-hữu-Đức 55 tuổi, cũng đi về Đất-sét, ngồi nệm sau mà ở giữa xe, thì bị khúc ngọn cái cây đè ngữa ra, mặt dập nát, gảy cổ, tay cũng gảy.

Nguyên ông nầy đi bán xoài, không dám về ghe sợ ăn cướp, đồng với một đứa con gái 16 tuổi, lên xe về cho tiện, ai dè hoạn-họa bất kỳ lại đứa con gái nầy ngồi kế ông già phía hữu, bị kẹt gảy hết một cánh tay mặt, nhưng may khỏi chết.

Còn một người đàn-ông 35 tuổi ngồi phía tả ông già thì lại bị kẹt chơn dập gảy.

Còn cái xe thì xạt bét ra, nội giang trên bể nát.

Ai thấy tình cảnh nầy cũng đem lòng thương xót, mà thứ nhứt là năm mười người lại đở cây lên, đặng cứu, mà đở không nổi, phải đở lên để xuống mấy lần, làm cho thấy những kẻ vô phước nằm dẹp đó, mà chưa có thế đem ra được, thì lại càng nóng lòng hơn nữa, la hét om sòm, một chập làng và linh tới mới đem ra được, liền chở qua nhà thương cứu chữa thì chẳng cứu đặng một ai, liền chạy tờ cho quan trên rõ: 3 người chết, 2 người bịnh.

Tôi thấy sự rủi ro như vậy, đam vào báo cho bá-tánh biết mà thương hại giùm cho nhau, còn ngoài sự đó để các ông đàm luận.

⁂

Lời thêm. — Ước sao quan chánh tham-biện KLEIN dạy đốn mấy cây điệp dựa gốc cầu sắt sau nhà M. Hồ-văn-Lang đi, vì mấy cây nầy đổ ra ngoài nhiều quá, nếu có một luồn dông lớn thì ngả liền, vì bởi gốc trốc nữa. Nhớ lại hồi năm 1921 có ngả một cây mà vô hại, năm nay ngả nữa mà hại hết ba mạng sanh linh.

Tội nghiệp cho thầy ban biện Nguyễn-trường Túc, Nguyễn-hữu-Gẩm và Tạ-hữu-Đức, thầy ban-biện nầy vốn hiền lành nhơn từ lắm, mà thầy dám phải bỏ thây giữa đường thiệt là thảm thương, Tạo-hóa ở thiệt chẳng công, sao không chờ đứa ỷ quyền ỷ thế hiếp đáp dân lành, kiện cáo quan thanh-liêm cần-mẫn, đi về Cái-tàu-thượng, đặng ngả đè nó cho nát thịt tang xương cho rồi một đứa thất-phu vô ích, lại để nó mà chi, mà nó thêm khuấy rối cho dân, nặng lòng quan quyền chăm nom gìn giữ.

CHÂU.

Ghe chài chở bị chìm

Phước-trường. — Ngày 26 Mai 1923, tên chệc Ngô-Xương dit Xi (Quảng-đông) đến thưa với làng rằng: Nó mướn tên năm Xòn chở chài cho nó mỗi chuyến 1$50 tiền công ngày 29 tháng ba Annam, nó bỏ hàng tại Cholon, bỏ xong nó về bộ, còn năm Xòn về ghe một mình. Khi về đến sông C...O.... Nh... bị dông to. nên ghe chìm, hàng hóa bị chìm tính cả thảy là 111$01.

Nó thưa với làng, làng giải đến thầy Cai, thầy Cai dạy giải Tòa, Tòa phú cho quận, rồi quận dạy giải Tòa một lần nữa (làm vòng 3, 4 bữa) rốt cuộc xử huề.

Bảo

Có điện-tín ở Phú-Liên đánh lại hôm Juin cho hay rằng có một trận, bão lớn nhỏ không biết được ở 60 hải lý (dặm biển) gần vĩ đái 14. Rắc và kinh đái 124· Tây.

Trận bão ấy đi qua hướng Bắc Tây Bắc.

Bốn tấm tranh

(Tiếp theo)

Huống chi Đồng-Trát nuôi Lử-phụng-Tiên từ hồi nào đến hồi nào, ăn no mặc ấm, phong tước phong quan, muốn chi đặng nấy mà nay lại nghe mấy lời òn ỷ của Tư-Đồ nở giết danh người nghĩa-phụ. Tên tuổi nay hãy còn bia tạc sử-xanh, ai mà không cầm giận cái hạng người bội nghĩa vong ân!....

Rỏ ràng tay áo, nuôi ong....

Bức thứ ba thấy một ông y mảo chỉnh tề râu ba chòm suông đuột, chẳng rỏ rầu buồn việc chi mà đổi giọt lệ tràng, ngồi trong một cái nhà ngoài vòng rào nhà có một ông quan tiền hô hậu ủng thiệt nên nghiêm khắc giáo gươm sáng rở xem qua phải vở mật kinh hồn, đi ngay vào cái nhà của người đang buồn rầu đó....

Ai vậy? Rạnh rạnh bút đề phong-ba đình Nhạc-thị.

Ờ! Ông đang buồn rầu kia vốn là Nhạc-Phi một vị tướng soái có danh đời nhà Tống, tánh trung cang hiếu nghĩa đủ đều, bị phải tiếng dèm pha của gã mà gươm giáo nghiêm trang quân gia rần rộ. Kia là Tần-Cối nó bày mưu nầy kế nọ đặng mải quốc cầu vinh tâu cùng Tống-Chúa rằng Nhạc Phi là người phãn quốc, nên ngài phải bị giam vào Phong-ba đình vốn là một chổ ngục-hình nguy-hiểm; sau nầy ngài phải bị mưu của vợ Tần-Cối mà bỏ mình!....

Thương thay một đấng hết ngay vì chúa, hết thảo cùng bà quã-phụ Nhạc An-nhơn. Lắm phen vì nước liều mình, quân nghịch vở mật, tướng Phiên vở mật, Ngột trực cũng kinh hồn còn chẳng bao lâu nữa cả nước Phiên-nô phải chịu qui phục Tống-Trào. Nhưng than ôi! Người ngay mắc nạn đứa nịnh hiển vinh, ai xem đến cũng thương dùm cho Nhạc-gia có lòng trung hiếu lưỡng toàn, mà phải bị tay của Tần-Cối ám hại.

Thương thay người ngay vì quê hương chủng tộc, vì trọn trung cùng chúa mà ngàn năm chỉ mang danh phãn quốc. Còn Trần-Cối vốn một tên bán nước cầu vinh mà lại đặng hưởng giàu sang sung sướng!!!

Cho hay trời cũng thương người, sau Nhạc-gia hiển thánh, đời đời vui vẻ nơi cỏi suối làng mây, còn Tần-Cối đã đầu thay bảy kiếp mà toàn là loại thú cầm; lần chót sanh nhằm con heo, trên lưng có bốn chữ đề «*Tần-Cối thất thân*»....

Rỏ ràng trời đất thật công!

Bức thứ tư: Một người đờn bà quần áo lang-thang, cầm một cây ti-bà, bên cạnh có hai đứa bé có nhiều ông quan đang dự tiệc, trong ấy lại có một ông quan ăn mặc coi sang trọng hơn cả thảy, nhưng tác hỏi còn non, mắt chăm chỉ ngó người đàn bà đang khảy đờn dưới đất.

Đó là Trạng-nguyên Trần-thế-Mỹ, đương xem người vợ xưa đờn khúc tiêu-bao.

Thật cũng là một hạng vong ơn bội nghĩa, khi nghèo đói cùng nhau hẩm hút nghèo chung chịu thiếu chung lo sau đi kinh ứng thí, vợ cắt tóc bán lấy tiền cho làm lộ phí, nhờ phước trời nhỏ xuống đặng chiếm chức-Trạng-nguyên, vua gả Công-chúa, lại đành quên đa củ đó xưa, lại còn dạy quân gia theo giết nữa thật là một đứa nhẫn tâm, vốn là một người bội nghĩa. Dầu cho vợ mới đây mà giàu sang muôn hộ, mặt trắng môi son thì cũng chớ quên cái tình tấm mẵn, tóc quấn mỗi chỉ da đen mặt nám. Có đâu lại đành thấy trăng phụ đèn, đặng chim liền toan bẽ ná.

Ghét thay, giận thay cái hạng người như thế. Đến sau nhờ Bao-Công vạch ngay, Trần-thế-Mỹ phải bị luật hình trị tội.

Phụ phàn chi vợ bần hàn...

Xem rồi bốn tấm tranh kỳ-gỉa thật là cảm tình vô-hạng. Kìa miền mồi công danh đem nhấp nhữ người, kia đứa vong ơn dưởng dục, kẻ thằng bán nước cầu vinh hầm hại người ngay, kia tham sang phụ khó, đành lòng phân rẽ tóc tơ. Ai mà chẳng ghét chẳng vơ ai mà thương mà mến; nếu đời nầy có vậy cũng nên xô ra khỏi ngoài Xã-hội những hạng người đó đi..

Canh đã sang ba, gát bút tắt đèn để xem thấy càng thêm gai mắt.

BẠCH-LIÊN TRÌ.

Văn-uyển

Thán hoa tàng

Mỉn cười trăng gió mấy hôm nay,
Nắng đuổi mưa xô ủ mặt mây.
Lúc nở thiếu chi người dởn mặt,
Khi tàng chả thấy khách ra tay.
Đau lòng vóc ngọc vui tòng cúc;
Mắt lụy mình vàng lộn cỏ cây;
Sự thế biết bao chìm nổi thế;
Ngày dài mượn rượu uống cho say.

Sầm-Giang: Mai-phẩm-Chất.

Tặng hai ông Cả tân và cựu Nguyễn-viết-Thanh và Phan-Khắc-Cần.

Sùng tu đình Thiên-đức (Vinhlong)

Nguyễn-Phan hai họ lắm cần quyền,
Có dạ sùng tu miễu vỏ yên;
Năm trước hằng lo mưa tạc bảy,
Ngày nay khỏi sợ nhện dăn chuyền.
Dày công chống đở hệ tôn-miếu,
Xứ thế noi theo bực kế hiền;
Sĩ-thứ đồng ca câu Phô-tế,
Lửa hương bền nối chước thiên-niên.

Long-Giang.

Tự Thuật

Ba mươi mốt tuổi bốn người con,
Vận mạng chưa thông xử khó tròn.
Lích chích sớm, đời xôi ỏi tiếng.
Liêu-chiêu chiều, hồi tấm điên hồn;
Chuyện nhà rộn trí chưa rồi rảnh,
Việc nước dao thoi tới giập dồn;
Gặp cảnh làm trai ai cũng thế,
Cả bè con dại chất ăn mòn.

Hựu

Ăn mòn phải chịu biết sao mà,
Khó của, giàu con thế cũng là;
Oằng-oại hai vai lo nợ nước,
Im-lìm một dạ đáp ơn nhà;
Ưa mùi đạo thánh noi người ẩn,
Vui phiện nhà đơn bặc thói tà;
Đừng để uổng dời sanh dưới thế,
Biết là kiếp thát kiếp ra ma.

Long-Giang.

Nguyệt di hoa ảnh

Một vừng băng cảnh dọi thềm trai.
Dạu cúc xây theo bóng nguyệt hoài;
Thỏ dởn đóa hoa hình uốn éo;
Thiềm đưa nhánh gió dạn lay day;
Đua chen nhụy ngọc đầy sân múa;
Lờ lạc vườn hồng cuộc đất xây.
Đỏ trắng long lanh hình ghẹo sắc;
Lắng xâu phơ phất nhắm càn say.

Đỗ-như-Sương.

Thán đời

Rảo khắp cùng nơi chân cuộc đời,
Nghỉ cùng danh lợi khác bèo trôi!
Đường công danh ấy, đường gai gốc,
Miếng đánh-chung là, miếng đắng hôi.
Thà chịu đứa hư cho đáng kiếp,
Hơn làm hơi giỏi phải làm tôi;
Hư sanh cho nhộn trong hoàng võ,
Cái sống như vậy nghỉ ngán thôi!

Linh-Xuyên, Hồ huệ-Đăng.

ĐẤP THAI

« Gió ngã cây lùn cụt ».

Giông trốc gội cao dài.
Trương-bạch-Liêng (Thudaumôt).

Giông trốc gốc năm dài.
Phan quang-Vinh (Thudaumôt).

Mây bay khắp bầu trời.
Ngô ..-Hường (Mocay).

Sóng dậy thuyền-tình xao.
M.. .. Thị-Thanh (Bình-đông).

⁂

Kỳ-phụ nhượng dương nhi tử chứng chi.
Xuất cô-nhâu-danh.

Đáp: Trần tử-Minh, *Trương-bạch-Liêng (Thudaumôt).*
Tử trực *Ngô ..-Hường (Mocay).*

DỊCH TRÂU BÒ

Quan Khâm-sứ Bắc-kỳ thông tin cho quan Nguyên-soái [..] rằng ở Hải-dương, Nam-định, Phúc-yên, Bacninh, Hà-nam có nhiều nơi có binh dịch trâu bò. Nhà nông ta hãy coi chừng lấy.

Đoản thiên tiểu thuyết

Nhơn nghĩa hơn vàng

(Tiếp theo)

VIII

Lúc bấy giờ là lúc bãi trường lớn. Hữu-Phùng đã ngồi năm thứ hai. Chiều bửa ấy các sĩ-tử đều rương trấp vát khiên ra về tươi cười hớn hở vì được phần rồi cỗ hương thăm viếng mẹ cha vầy hiệp đệ huynh. Hữu-Phùng với hai ba thằng bạn thẳng xe kéo xuống bến tàu. Dưới cầu tàu đông nức thiên hạ, kẻ đưa người nhắn. Tàu mịch mịch khói lên như dục các trò về xứ cho nên trong lòng rất nên phới phở. Tàu đúng chín giờ mới mở đổi. Hữu-Phùng mới rủ năm ba thằng bạn trở lên dạo Saigòn một tý nữa rồi sẽ từ giã. Thẳng chỉ lên đường Catinat lúc nầy đèn điện rực rỡ. Cùng nhau nhặc khoan bước rão theo hàng phố mà xem đồ bán trong mấy nhà hàng. Tới nhà hàng Gaintoli là nhà bán trân châu ngọc báu thấy trong tiệm có một bà già tùy tùng một cô gái rất xinh đẹp; hai người đương đứng dây lưng ra ngoài Hữu-Phùng dừng bước đứng lại xem. Kế hai người trong nhà hàng bước ra, người con gái đỏ mặt cúi đầu, còn Hữu-Phùng bợ ngợ dở kết hỏi chào. Nhưng bà lấy mắt nhìn không thèm trả lời, lại ngó ngoài lại sau mà coi chừng cô gái. Bà già ấy vẫn là mẫu-thân của cô Ngọc-Lệ, còn cô gái ấy là cô Ngọc-Lệ. Hữu-Phùng lấy làm hổ ngươi, nên một lát rồi trở xuống tàu.

Lối tám giờ Hữu-Phùng đương ngồi suy nghĩ, bổng thấy hai mẹ con cô Ngọc-Lệ cũng xuống về nữa: Trần-mẫu mướn một cái ghế mà nằm còn cô Ngọc Lệ thì trải một mãnh chiếu dưới sân tàu mà nghỉ. Ôi! Hữu-Phùng thấy nàng nằm lăn lóc dưới sân tàu thì lấy làm đứt ruột, thương hại cho một đóa hoa tươi phải lăn lóc dưới cát bụi. Hữu-Phùng có bụng mừng thầm gặp được đào nguyên lạt lối. Chàng chắc sẽ trao được chút it chuổi tình chớ bấy lâu nay chàng những ôm ấp mà nàng lại then gài cửa đóng. Chàng cũng lấy làm khó liệu, chẳng biết nàng có bụng tưởng đến mình là nhà hàn vi có chí công ăn học hay không. Nếu nàng không tưởng đến thì cái nhục nầy sông nào mà rửa cho sạch. Chàng còn đương nghĩ tới nghĩ lui tàu đã mở đổi.

Lao xao thiên hạ kẻ gọi người kêu, súp lê lại vội dụt một lần chót nửa. Đàng sac chưa vịt đánh nước ầm ầm, kế một chút tàu bắt trớn ồ ồ tẻ nước hai vòng sóng bọt trắng xoa. Tàu lướt dậm dòm lại Saigon dọc theo mé sông đèn sáng hực hở, ngựa ngựa xe xe như nước như nêm. Ôi! Phiền hoa là phiền hoa, nam thanh nữ tú đua bơi thiên hạ, vùi lấp đã mấy thân anh hùng, làm hư đã mấy danh phấn đại... làm phong tục nhà phải nên bại hoại, vận mạng nước ắt phải tiêu điều... Ngảnh lại trong bọn đua bơi hoa nguyệt thì phần thiếu niên ta nhiều hơn. Như vậy thì còn gì mà mong lên đường tấn hóa mà đúc giữ cái quốc thể của người mình. Than ôi! Muôn sự thành bại đều ở nơi lòng người, khá trách mình chớ nên trách trời cao thấp......

Tàu chạy bấy giờ đã khuất Saigon chỉ dòm lại còn thấy một ánh sáng như hào quang tợ như lúc rựng đông ở dưới chơn trời mà thôi. Mấy thằng bạn của chàng thấy chàng đương đứng tư tưởng, nên gọi chàng mà trửng dởn nói nhiều tiếng cho chàng xúc tâm. Nhưng chàng không thèm nói đi gì hết, cứ một nỗi niềm riêng của mình không mà thôi. Lúc nầy là lúc mười bảy Annam nên trăng cất nên tỏ rạng. Hữu-Phùng [..] bô tàu, mặt ngó mông ra ngoài sông, thấy mặt nước nhấp nhô lượng sóng, trắng xóa cho đến đáy sông. Gió lại hiu hiu thổi, dưới hầm tàu máy chạy rầm rầm. Phía sau tàu có cột một con chiếc, một lát nó kêu lên một tiếng nghe ra vẫn vẫn dường như ai phải đau đớn mà rên [..] canh khuya.......

NGUYỄN-PHÚ-HANH.

(Sau sẽ tiếp theo)

Bình phẩm câu đối

Trong tờ Nông-cổ Mín-đàm tôi có ra một câu đối: GIÓ NGẢ CÂY LÙN CỤC là có ý giúp vui cho bạn làng văn đó. Câu đối ra rồi, lòng sẵn đợi trong bốn phương văn-hữu đáp lại cho nhiều đặng hiệp nhau nên một trường «hí-mặc». Rất cám ơn văn-hữu chẳng phụ chút tình hèn, đáp vào tờ N. C. số 52, 53 và 60 đặng mười câu. Mừng thay! song xét vì tài hèn học ít, không lẽ cầm viết điểm khuyên, nhưng cái trách nhậm làm chủ không lẽ ra đối rồi làm thinh, nên «bình phẩm» ra sau để nhờ công chúng xét cho.

Đại ý nói: Trời gió lớn quá, cây cối gì đều bị gió ngả hết; hiển nhiên là nói gió ngả cây lùn có một khúc, tổng nhiên là nói trời gió mấy cây thấp thấp đều ngả ráo; lại có thể nói chẳng luận là cây cao cây thấp đều phải ngả.

Hai câu hai số trước: Câu số 1 *Sóng tấp bả đất bùng.* Biết rằng sóng thì đùa lên trên bải, Sóng bủa, sóng dợn, sóng xao; nào có vật chi đâu phòng tấp; đã vậy mà ý tứ còn chưa mấy đúng.

Câu số 2 *Mưa lên lá cao dài.* Câu đáp nầy mỗi chữ đều đúng, đại ý nói cũng vừa, duy có chữ «cao» không mấy đúng. Biết rằng: «lùn cục» thì đối «cao dài» cũng là phải, nhưng mà chữ «lùn» có tên, còn chữ «cao» không tên; tiếng nói «cây cao bóng mát» là tiếng nói cảnh tượng chớ không phải là tiếng đích xát, không phải là tên thiệt. — Cũng vừa khen cô đó chút, nhưng mà giải nhứt hãy còn treo.

Từ đó cho đến số 60 có tiếp đặng 8 câu đáp lại. xin bình phẩm luôn. Câu số 3 *Tràng dọi nước in trời,* câu nầy nói trọn chớ không có ý tứ riêng.

Câu số 4 *Mưa tuôn cát mịt mù,* câu nầy nghĩa-lý ý tứ chưa trọn đúng.

Câu số 5 *Mưa rưới cỏ non xanh,* câu nầy trổi hơn câu số 3 một tí.

Câu số 6 *Mưa tuôn đá lộn mèo,* ít có khi nào mưa rớt đá.

Câu số 7 *Mưa tuôn mặt điếc câm.* Câu đối tiếng chưa đặng xứng song nghĩa lý ý tứ thiệt đúng. Mưa vào mặt rồi khó mà nói chuyện, khó mà nghe ai nói chuyện; hình như đứa điếc đứa câm.

Câu số 8 *Giông xiêu đám lô-ô.* Câu nầy sút hơn câu số 5.

Câu số 9 *Giông gãy nhánh bần còi.* Câu nầy dễ nghe mà ý tứ cũng chưa đặng chỉnh cũng như câu số 2.

Câu số 10 *Mưa tuôn cát dập dồn.* Câu nầy trọn có một nghĩa chớ không có ý tứ riêng.

Muốn cân ra rồi sắp lại thì: câu thứ 7 tới thứ 9, rồi tới thứ 2, thứ 5, kỳ dư cao thấp chút ít chớ cũng như nhau.

Còn có lời mời sáu châu văn-hữu nữ-trí nam-tài có lẽ còn nhiều nếu chẳng phụ lòng hèn thì cũng nên thừa cuộc vui, đáp rồi gởi đến cho Báo-quán N. C. đăng vào, từ đây cho đến 15 ngày nữa thì hết hạng.

Ba tháng nhựt-trình không lấy chi làm trọng nhưng mà: *MỘT MIẾNG CỦA LÀNG BẰNG MỘT SÀNG CỦA CHỢ.*

NGUYỄN-BỬU-HẠP
Ômôn.

HỈ TÍN

Monsieur Nguyễn-toại Chi ở Tây-ninh là một người có công lao với nhà nước, đã mười mấy năm vày và phong trần, lắm lúc mưa lòng nắng tạc, mà giúp việc cho quan chủ-tỉnh Tây-ninh, ông nầy qua ông nọ vui vẫn tấm thân gió bụi không nài, làm cho tròn cái bổn phận đặng trả ơn nước nợ nhà.

Bởi tánh siêng năn giỏi dắn ấy, quan trên kê cước, cái công lao của thầy nên năm 1921 quan Nguyên-soái Nam kỳ xin cho thầy một tấm mề-đai bạc (Médaille d'Honneur Argent de 2e classe) rồi mới đây quan khâm sứ Nam-vang xin với Hoàng đế Cao-mên xin cho thầy một tấm mề-đai tên là (Médaille de mérite du Cambodge de l'ordre Munisaraphon).

Bởi thầy siêng năn mẫn thiệp lại tánh tình trung hậu hiền lương nên quan trên đem lòng thương kẻ có công với nước mới ban cái danh dự ấy.

Bỉ-nhân nghe tin thầy đặng cái vẽ may nầy thì bỉ nhân cũng chút cho thầy thạn mấy tấm lòng cho trọn nghĩa vụ làm trai mà đối với đời cạnh tranh càng hay lắm.

TUẤN ANH.

⁂

Tôi lấy làm hân hạnh mà hay đặng tin lành của thầy tôi là M. Đặng-khắc-Kỳ, hiện kiêm Giám-đốc các trường sơ học Cần-thơ, mới đây mông ơn Chánh-phủ ban thưởng cho ngài nhứt hạng ngân-bài danh-dự (Médaille d'Honneur de 1ère classe).

Vì tình sư đệ, tôi tạm đôi hàng kính mừng cho ngài đặng:

Phấn nước dồi dào, phỉ chí tang-bồng trong võ trụ; hương vừa ngào-ngạt, toại lòng hồ thủy khắp năm châu.

Cái-răng, Môn-sanh,
LÂM-NGUYÊN-SĨ dit ĐOAN-CHÁNH,
Cung hạ.

Hỏi kẻ phải bịnh!!

Ôi! con người ở đời có chi buồn rầu, bứt-tức, khó chịu hơn là mắc phải bịnh! Người dầu giàu sang lớn, chức phận to mà phong-thể vẫn chẳng được thương thanh-thảo, mạnh lành, thì của tiền kia, danh-phận nọ cũng chẳng ích. Nhưng mà, phong-vỏ bất kỳ, nào ai tránh khỏi? Trời còn khi mưa khi nắng, người sao khỏi lúc mạnh lúc đau. Vậy nên hễ đói ăn rau, đau uống thuốc, ấy là thường tình. Song thuốc mà uống cho bịnh lành trường cũng không phải dễ; e cho bịnh Nam mà chữa Bắc mới nguy thay.

Thế mà may! Hỏi kẻ phải bịnh! Muốn cho khỏi hao tốn nhiều trong cơn phải bịnh, và khỏi e tiền hết tật còn thì nên dùng TIÊN-DƯỢC là một thứ thuốc hiệu-nghiệm, uống vào trừ được các chứng bịnh trong thân; từ ngày xuất hiện đến giờ, cũng vì sự thần hiệu mà tiếng TIÊN-DƯỢC đã lẫy lừng khắp chốn, ai ai dùng rồi cũng công nhận rằng hay. Giá mỗi cây có 0$40, mua 4$90 thì được 12 cây.

Lại còn một thứ thuốc nhỏ con mắt hiệu THIÊN-LÝ-NHÃN cũng là linh-nghiệm lắm. Người dầu phải đau lâu hay mau, hoặc có mây, có cườm, nhỏ vào tự-nhiên mây tan cườm lặn chẳng sai. Giá mỗi ve 0$30.

Muốn mua xin gởi thơ hoặc với gót đến hỏi báo quán *Nông-cổ Mín-đàm* chỉ cho.

PROVINCE DE CHOLON

Avis de réadjudication

Lieu, date et heure de la réadjudication: Inspection de Cholon, le 21 Juin 1923, à neuf heures.

Travaux:

1° Construction d'une école de 4 classes à Rach kien.

2° Construction d'une école de filles de 5 classes à Phu-lam.

Importance des travaux:

Ecole de Rach-kien....	3.100 $ 00
Ecole de Phu lam......	6.900 $ 00

Cautionnements provisoire et définitif:

Ecole de Rach-kien.	50 $ 00 et 600 f.00
Ecole de Phu-lam...	115 $ 00 et 1400 f.00

Bureau où le dossier peut être consulté: Inspection de Cholon et de 4e Bureau du Gouvernement à Saigon.

Cholon, le 28 Mai 1923.
L'Administrateur,
DE TASTES.

Quan Contentieux Crémieux

Danh bất hư truyền

Tuần rồi tại sông Bến Nghé (Saigon) có 5 chiếc ghe đò, bị tàu lớn chạy biển tên *Glenluce* (Hồng mao) lúc mới vào sông, kiếm chỗ đậu, quày lại khúc ngã ba cột cờ Thủ ngữ, mà bị chơn vịt quạt mạnh [..] nơi sóng gió nên 5 chiếc đò phải đức giây, tấp vào tàu, chiếc chìm chiếc bể.

Năm chủ Lái đò, nhờ ơn quan CONTENTIEUX ROBERT CREMIEUX ra sức bảo bọc bên nầy, toan tính bề kia, chủ tàu *Glenluce* mới mau mau chịu trả 1000 đồng bạc tổn phí cho năm chủ ghe đò khỏi thất công phải kiện thưa chi hết, thiệt là danh bất hư truyền là sự như vậy.

Trăm năm không phai

NHÀ HỌA-CHƠN-DUNG
NGUYỄN-ĐỨC NHUẬN
Số 73, Boulevard de la Somme
(NGANG GARE XE LỬA GIỮA CHỢ CŨ) SAIGON

Thợ vẽ tiệm nầy đã có bằng cấp tốt nghiệp nơi trường xảo-nghệ, và được 3 cái bằng-cấp đấu xảo Hànội; mới năm rồi dự cuộc Đấu-xảo thành Marseille lại được thưởng bằng cấp và Médaille rất xứng đáng. Hình vẽ thiệt tinh xảo và để trăm năm không phai.

Chư qui vị muốn vẽ xin gởi hình chụp đến hoặc viết thơ hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cáo bạch có biên rỏ thước tất giá cả và cắt nghĩa phân minh.

Nông-cổ Mín đàm báo Quốc-âm.
Nhựt-tân cũng thế chớ nên lầm.
Việt-thành tiếng Pháp Annam viết.
Vực lợi quyền mình nghĩa quá thâm.

Hãy đọc Tiểu-thuyết nơi trương thứ tư.

HỘI NHÀ MÁY XAY·LÚA VIỄN-ĐÔNG

(Rizeries d'Extrême-Orient)

Hội nặt danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng tất số

Ở tại SAIGON, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại CHOLON

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA

MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIÙM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bổn hiệu; nếu vị điền-chủ nào mắc đi không đặng thì viết thơ cho bổn hiệu, bổn-hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — *MUỐN HỎI CHI THÌ BỔN-HIỆU SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO HẾT.*

Phòng việc: ở tại đường Belgique, môn bài số 15.

CÓ ĐẶT HÀNG NGÁNH TẠI CẦNTHƠ — Và có lập chành mua lúa nơi các chỗ thị-tứ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

Hỡi người Annam! Có cần dùng thuốc tây thì hãy đến tại *Trung ương dược phòng* của *ông MUS*, bào chế tế sư nhứt hạng ở đường Catinat số 195 *Saigon*. Thuốc tốt, giá rẻ.

KOREAN GINSENG

KORÉAN GINSENG là một thứ thuốc bổ cứu cho máy thân thể đặng vận động mạnh mé.

Nó bổ tạn phủ thì hay lắm thiệt nó rất có ích cho những người ở về xứ nóng nực.

Duy có một mình KORÉAN GINSENG làm sự phước ấy mà thôi.

BIÈRE ASAHI

CÓ MỘT MÌNH HÃNG *THE MITSUI BUSSAN KAISHA L. T. D.* TRỮ BÁN MÀ THÔI, MÔN BÀI SỐ 80 ĐƯỜNG D'ORMAY, SAIGON.

TÂN-TÂN-HIỆP-THÀNH

Ở TẠI ĐƯỜNG VIÉNOT, SỐ 40, NGANG CHỢ MỚI SAIGON

Nhãn hiệu có cầu chứng tại Tòa — **HUỲNH-VĂN-NHUNG, kế nghiệp,** — Marque déposée

Làm và bán đồ nữ trang theo kiểu kiêm thời, làm đã mau mà lại khéo, lại có làm ô ăn trầu có chưn bằng đồng si ni-kên (Nickel) quí-khách ở Lục-châu nếu cần dùng đồ làm tại tiệm tôi, xin viết thơ thương nghị.

Đồ làm rồi sẽ gởi lập tức (Contre remboursement) nghĩa là đem tiền đến đóng cho nhà thơ mà lấy đồ.

HUỲNH-VĂN-NHUNG, cẩn bạch.

ANCIENNE MAISON PHÚ-TOÀN

ĐÓNG GIÀY TÂY VÀ ANNAM — LÊ-VĂN-BỀN — CHỤP HÌNH VÀ RỌI HÌNH RA LỚN

SAIGON

17-19 Rue Amiral Courbet, (Halles Centrales).

Thuốc hiệu *ROB* của quan thầy *ROBER* bào-chế

TẨY ĐỘC BẰNG LOÀI THẢO MỘC

Dùng cái tinh-ba của cây *Salsepareille* (xích-phục-linh) và cây *Cresson* mà chế ra.

Chữa các chứng bịnh ngoài da, lác voi, lác, ghẻ phỏng.

Đau nhức xương, đau đường huyết chạy, ghẻ và ghế hờm, ung nhọt, nhức trong mạch máu.

Trị chắc lành bịnh mọc mục trong da (đinh-sang)

Thuốc nầy dùng ròng thảo mộc chế ra, đã khử các thứ có chất độc và hiểm-nghèo, vị thuốc ROB của quan thầy ROBER bào-chế để *trục-khí và làm cho cả cơ-quang trong mình mạnh lại.*

Thuốc nầy uống dễ chịu, mau chạy, dễ tiêu hóa, dịu-dàng thơm-tho, quả là thứ thuốc *tẩy độc* rất hay.

Làm cho máu ra tinh khiết, bất hạng là nam, phụ, lão, ấu, lúc đổi thay mùa tuyết nên dùng nó mà ngừa bịnh.

Trữ bán.— **PHARMACIE CENTRALE MUS,** đường Catinat từ số 195 đến 201, Saigon.

Thuốc dán của quan thầy ROBER chế

Khi dùng thuốc ROB uống trong thì nên dùng thuốc dán của thầy ROBER (*Dermatosine* du Dr ROBER) mà dán ngoài, thì trừ cả các chứng bịnh ngoài da.

RẤT MAY-MẮN CHO ĐỒNG-BANG TA

Chúng ta lấy làm có phước mà thấy ông Robert Crémieux mới lập một cuộc nghị-từ để mà cắt nghĩa luật-pháp và việc chánh trị (quan bên bố) tại Saigon và Cholon. Công việc mới bày ra chẳng được bao lâu nay, mà thân chủ Langsa và Annam ùng tới đông số như hội.

Ông Robert Crémieux đã đích thân đi cùng lục-tỉnh đặng dọ coi bề thế phải lập ra thể nào, mà làm cho nhơn dân Annam đặng nhờ.

Nên người đã đi xuống Tân-an, Mỹ-tho, rồi lên Cai-lậy, Cái bè, Vĩnh-long, và có sang qua Cần-thơ, lên Bình-thủy, Ô-môn, Thốt-nốt, và Long-xuyên nữa.

Thế đi tới đâu, thì thiên hạ đều rước đãi tử tế tới đó. Lại đã có kẻ cậy người giúp nhiều việc trọng thuộc về sự luật-pháp và thương-mãi nữa. Tới đâu thì người đã cắt nghĩa cho dân sự hiểu việc mà làm, nhiều khi gặp kẻ nghèo khổ thì người không có ăn tiền bạc gì hết.

Có nhiều người tỏ ý muốn hỏi ông Robert Crémieux vậy chớ việc làm của người Contentieux làm là việc gì vậy? Bởi vậy thật lấy làm cần kíp cho mọi người đều biết cái cuộc Contentieux Juridique et administratif của ông Robert Crémieux muốn làm là như thể có ai muốn hỏi người việc luật-pháp và việc chánh trị (quan bên bố) thì người sẵng lòng mà giải giúp, cắt nghĩa cho ... lấy việc gì. Thí dụ như một người thương-mãi có việc ... chi với thân chủ mình, thì lấy làm có ích cho nó tới tại phòng việc của ông Robert Crémieux mà hỏi thăm cho biết phải làm, ... cho nên việc. Thì ông Robert Crémieux cũng bởi khi trước đã có làm Trạng-sư tại Tòa phúc án thành Paris lâu năm, nên thông-thạo việc lắm, sẽ nói cho nó biết lợi hại, hoặc phải bỏ việc, hoặc phải tính giảng-hòa với nhau, thì ông lãnh việc lo giảng-hòa, hoặc phải kiện đến Tòa thì ông cũng giúp kiện thưa luôn thể cũng được.

Lại như có người nào muốn viết thơ cho ông mà hỏi thăm việc chi, thì cũng là tiện vậy. Phải viết thơ cắt nghĩa cho rõ ràng, ... mua mandat hoặc 10 đồng bạc, hoặc 2... bạc tùy theo việc trọng hay là khinh mà gởi cho ông tại nhà giấy ở Saigon số 16 đường Boulevard Bonnard, khi nào ông được thơ, và được bạc rồi ông lập tức trả lời nói cho mà hiểu công việc phải làm thể nào.

Được như vậy thì tiện lắm, thân chủ đã khỏi tốn tiền và khỏi mất công đi lên tới Saigon mà hỏi thăm. Còn công việc buôn bán điều sảng thì cũng vậy, việc quan bên bố cũng vậy, viết thơ hỏi được hết thảy.

Vậy thì thấy cuộc nghị từ giải nghĩa luật-pháp cùng việc chánh trị của ông Robert Crémieux lập ra là vậy đó, có ích cho nhơn dân Lục Châu cho dân sự xứ Annam, đất Bắc-kỳ, xứ Hướng-cõn và xứ Java nữa.

Danh tiếng của ông Robert Crémieux khởi sự bày ra khắp nơi. Lại nhứt là ông Robert Crémieux này là một người siêng năng cần việc làm, ông là người học hành thông-thái và tài trí lắm, ông sẽ làm cho mọi người được bằng lòng.

HOTEL D'ANNAM

NAM VIỆT KHÁCH LẦU

Nos 72 à 80, Boulevard Charner — 10, quai Le Myre de Vilers

Đường kinh-lấp, đường Carabelli

và đường mé-sông Le Myre de Vilers, SAIGON

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Chủ tiệm

Kính cùng Quí-khách rõ, tôi dọn một tiệm ngủ hiệu HOTEL d'ANNAM (*Nam-Việt Khách-Lầu*) phòng rộng mát và sạch-sẽ lắm, cũng có dọn phòng ở từng dưới đất được cận tiện cho Quí-khách. Xin Quí-khách thừa dịp đi Saigon đến tiệm tôi mà nghỉ lấy làm thông thả lắm.

Lại tôi mới mở thêm một giãi phòng nghánh rất mát-mẽ tại đường mé sông Le Myre de Vilers, lối trước ga xe lửa nhỏ, phố số 10, Saigon.

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Cẩn khải.

Phòng văn Quan Trạng sư R. CREMIEUX
18 Bd Bonnard. — SAIGON

LỜI RAO

Chư quí khách về thành phố Cho lon, chắc sẽ hân-hạnh, mà nhứt là người Trung-Huê, lại còn đành lòng hơn, vì ông Rêmio (Crémieux) đã mở một phòng việc thứ hai nữa, tại đường Cây-Mai số nhà 14, Cholon.

Ngài mỗi ngày từ 2 giờ chí 4 giờ có ở tại đó luôn luôn hay là ai có muốn cần nói chuyện với ngài, giờ nào khác nữa thì nói trước với ngài cũng được. Ngài vui lòng mà tùy ý mỗi người có việc luôn luôn.

AU «VELO-SPORT»
50 à 54, Bd. Charner et rue d'Ormay.—SAIGON

Xe máy hiệu **WONDER** là một hiệu TỐT NHẸ NHÀN CHẮC CHẮN

CHẠY ÊM VÀ CÓ CHỪNG

ĐỒ LẠI RẤT NHIỀU VÀ SỤT GIÁ

Đồ phụ tùng trong cuộc tiệt xe-máy đạp

ĐỒ MUA THÌ GỞI THEO TÀU, XE LỬA VÀ THEO NHÀ THƠ

HÃNG NẦY BẰNG LÒNG CHO BẠN HÀNG TRẢ PHÂN NỬA TIỀN MUA XE-MÁY BẰNG GIẤY ... LANGSA TÙY THEO GIÁ ĐÓ TRONG NGÀY TRẢ

AU «VELO-SPORT»

BÁN XE MÁY

Và đồ phụ tùng xe máy

Cáo cùng lục-châu quới vị đặng rõ tiệm tôi có bán đủ thứ xe máy và đồ phụ tùng xe máy như chư quới vị muốn mua sỉ và mua lẽ thì tôi có bán giá rẻ hơn các nơi, xin quới vị muốn dùng món chi thì viết thơ cho tiệm Nguyễn-phước-Long dit Năm Sách Mytho.

Nay kính,

Nguyễn-phước Long dit Năm-Sách, Mytho.

Nam-châu khách-sạng

Boulevard Tổng-đốc Phương

N° 70 71, Cholon

Là một khách-sạng của người Annam lập ra, phòng-vì sạch sẽ, giường nệm tinh anh, bày-trí rất hiệp với cách kiêm-thời. Lại ở nhằm chỗ đô-hội trên lầu gió rong mát-mẻ. Khách quan đến nghĩ ắt sẽ đặng toại mà ai giúp đồng-bang tranh mối lợi với khách ngoại.

Xin chiếu cố, tôi sẵng lòng tiếp rước, quí khách quang-cố tôi rất đi ơn. Chủ nhân, HẠN-VĂN-VÂN. kính bạch.

AI MUỐN ĐẶNG GIÁ RIÊNG?

Muốn đặng giá riêng sẽ viết thơ cho Bổn-hiệu mua sĩ những:

Giày bắc, giép bắc, **đờn cầm bắc;**

Rượu chác hiệu **Bordeaux, Médoc,** Preignac.

Thuốc Nam hoàng, **thuốc Tẩy-độc,** ơn-cam.

Nước mắm hòn Phú-quốc.

Hỏi nơi hiệu:

ĐỒNG-QUANG

GROS — *Dépôt particulier, Epicerie vins et liqueurs* — DÉTAIL

Trà-ôn.

S^té anonyme Trung huê, manufacture Cochinchinoise
de Tabacs, Cigares et Cigarettes

Quai de Belgique nos 217 à 224 Saigon

(Nam-kỳ Trung huê yên-thảo hữu hạng Công ty)

Thuốc điếu hiệu CON Ó mỗi gói 20 điếu.

Thứ thuốc nầy vấn lớn điếu ngon đượm mỗi điếu hút đặng lâu hơn các thứ thuốc khác.

Thuốc điếu hiệu LÁ TRE mỗi gói 20 điếu.

Thứ thuốc nầy trì danh đã lâu rồi ai ai cũng biết, thiệt là ngon gắt, nhiều người ưa thuốc thiệt ngon thì dùng thứ nầy làm sao cũng vừa ý.

Thuốc điếu hiệu NGÔI SAO mỗi gói 20 điếu.

Thứ thuốc nầy nhẹ thơm, hút rồi miệng còn thơm, thường hút nó thì 2 hàm răng đặng chắt, không khô cổ, và hút hết điếu thuốc rồi mà mấy đầu ngón tay hãy còn thơm dư, mấy ông không ưa thuốc gắt thì dùng thứ nầy rất hạp.

Chư quân muốn ngồi xem mỹ-nhơn ảnh cùng là năm khác danh sơn hình, vậy nhằm dịp may xin chớ bỏ qua rất uổng.

Nguyên vì bổn Công ty chẳng tiếc ... trong nhà rước thợ danh họa bên Thượng hải ... qua vẽ tượng mỹ nhơn và tranh sơn thủy, mỗi bức đều có đính nguyệt phần niên hiệu lịch tàu và lịch tây, vài bữa đây sẽ ra rất nhiều nhưng mà không phải bán, bổn Công-ty định sách tặn cho chư quân như vầy:

Ai có đủ 20 cái bao thuốc Ngôi-sao thì đổi đặng 1 bức mỹ nhơn và lịch.

Ai có đủ 25 cái bao thuốc Cây tre thì đổi đặng 1 tấm sơn thủy và lịch.

Ai có đủ 80 cái bao thuốc Con-ó thì đổi đặng 1 tấm sơn thủy hoặc một bức mỹ-nhơn và lịch

Như ai có ba thứ đủ 30 cái cũng đổi đặng 1 tấm hình và lịch hoặc mỹ-nhơn hoặc sơn thủy.

Chỗ đổi hình và lịch:

Cholon. — Lương phước-Sanh, Rue Marine n° 233

Cholon. — Châu ky Lan, Rue Gaudôt n° 69.

Saigon thì tại bổn Công-ty, quai Belgique n° 217 à 224

Vậy ai có bao thuốc không mà nhãn hiệu của hãng nầy thì mau đem đến **mấy tiệm đã** trên đây mà đổi thì đặng liền chẳng sai.

Hiệu con Bươm-Bướm

Boulevard Tong-doc-Phuong, N° 25 — CHOLON

QUẢ TỬ LỘ

(SIROP DE FRUITS)

Sirop de Citron — Sirop d'Orange — Sirop d'Ananas — Sirop de Banane — Sirop en Crème — Sirop de d'Amande — Sirop de Champagne — Sirop Salseprelle Sirop de Pomme

Nước nầy dùng mủ nguyên chất của các thứ trái cây mà làm ra, nó hay trị khát nước sanh nước miếng ... lúc tháng nóng nực, kẽ đi đường cũng kẽ ở nhà dùng nó thì tốt lắm. Bởi các ... nầy dùng các trái cây tươi ép lấy nước làm ra. Thiệt là mùi ngon ngọt ... thứ nước ngọt khác. Dùng nước nầy một lần thì pha nước mười phần, hoặc là ... với nước đá, hay là rượu tốt uống nó, cũng như ăn trái cây tươi, và uống nước cam ... Thiệt nhà vệ sanh chẳng khá bỏ qua vậy.

Ve lớn giá là	0 $ 50
Ve trung giá là	0 20
Ve nhỏ giá là	0 10

LỜI ... CẦN KÍP

Bổn hiệu từ ngày 5 Mai cho tới 5 Juin ... nếu chư quân chiếu cố, như mua một ve lớn thì Bổn hiệu cho thêm một ve nhỏ nữa, nghĩa là muốn cho chư quân dùng thử cho biết sau sẽ mua thêm.

Nay kính

THƯỢNG-HẢI DƯỢC-PHÒNG

NHÀ MÁY XAY NAM-THUẬN-AN CỦA

M. NGUYỄN-CHIÊU-THÔNG

Máy xay lúa chạy bằng điển-khí, và máy móc mới tinh-hảo, ở góc đường Palikao Cholon.

Giây thép đề Thông Cholon Bình-tây

Giây thép nói số 729.

MUỐN BÁN

4 cái xe hơi: 1 cái hiệu Brasier, 1 cái hiệu Clément Bayard, 1 cái hiệu Grégoire và 1 cái hiệu Renault.

Ai muốn mua gởi thơ hỏi M. Trương-ngọc Sô, Propriétaire d'autos à Baclieu, hay do nơi Bổn-quán cũng được

Nhị-Thiên-Đường Đại-dược-phòng

38, Rue de Canton, 38 — CHOLON

ĐÁNH DÂY THÉP ĐỂ NHƯ VẦY
NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG
CHOLON

Dây thép nói: **Số 658**

Có bán đủ các thứ thuốc cao đơn huờn tán thần hiệu như sau nầy:

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG THUỐC RƯỢU

(Thuốc rượu Nhị-Thiên-Đường)

Thuốc rượu của tiệm Nhị-Thiên-Đường là một thứ thuốc rượu rất quí, do nơi tiệm chánh ở tại Quảng-Đông gởi lại; thiên niên tráng-thọ đoạt tạo hóa chi công, xưa nay chẳng có thuốc rượu nào mà bổ dưỡng nhơn thân điều hòa huyết-mạch, cường tráng tinh-thần, cho bằng thứ thuốc rượu nầy. Hễ uống nó thường thì mặt mày hồng nhuận: gái trai già trẻ, bốn mùa đều dùng đặng thật nó là bá bổ Thánh-dược, công hiệu như thần.

Nếu uống thuốc rượu nầy thường thì đặng tiêu trừ bá bịnh, tinh-thần khương kiện định dương toàn thân; khai-tì kiện vị, máu me đều đặng, nước da mịn-màng; những người mà tiên-thiên bất túc, hậu-thiên bất điều, thì nên uống nó cho thường mà bổ dưỡng.

Đờn bà mà vàng úa ốm gầy thì nên dùng nó hoặc muốn an-thai bảo-sảng, thì uống thứ thuốc rượu nầy khỏi lo hậu hoạn.

Ấy là một thứ thuốc Vệ-Sanh rất nên bổ dưỡng.

Chủ trị những bịnh kể ra sau nầy:

1° Người còn thiếu niên mà dùng nó thì khỏi sợ tiên-thiên bất túc.

2° Người trung niên mà uống nó thì khỏi lo hậu-thiên thất điều.

3° Người lão niên mà uống nó thì khỏi lo bịnh khí suy huyết kiệt.

4° Đờn bà con gái mà dùng nó thì khỏi lo bịnh hậu thất điều.

5° Người văn nhơn mà dùng nó thì có ích về hấn-trí mở mang.

6° Người thương-cổ mà dùng nó thì có ích vì cần lao mà không mỏi.

7° Người bỏ thuốc A-phiện mà dùng nó thì có ích vì nó khỏi phục nguyên bình.

8° Người không có con mà dùng nó thì ... nhiều con cháu.

CÁCH DÙNG

Mỗi bữa trước khi ăn ... phục đồng hồ tùy theo sức mình mà uống.

Giá mỗi ve lớn là	1 $ 00
Mỗi ve thường (ve nhỏ) là	0 20

Chư-tôn hãy nhìn cho kỷ cái nhãn ông Phật mập của hiệu Nhị-Thiên-Đường thì mới khỏi lầm thứ giả, uống vào sanh bịnh.

HÓA ĐÀM THUẬN KHÍ CHỈ KHÁI HOÀN

(*Thuốc huờn trị bịnh ho*)

Vả chăng đàm là gốc nơi thủy, nguồn cội nó là bởi nơi đông thấp của thấn đàm mà sanh ra nơi tì-đàm, rồi ngưng kiết lại nơi phổi, cho nên tì là chỗ gốc sanh đàm còn phổi là đồ để chứa đàm.

Lời xưa có nói: Hễ trị đàm thì trước phải trị khí, khí thận thì đàm tiêu:

Cách trị như vầy mới phải phép.

Phàm hễ ngoại cảm lục đàm, nội thương âm-thực, thì phế khí ắt bị huất, tích tụ nước miếng lại mà thành đàm. Nếu trị không trúng cách, thì sanh ra hạch đàm, hoặc sanh bịnh ho, ngũ nghỉ không được, hoặc tay chơn dở lên không nổi, hoặc gân cốt nhức mỏi, hoặc nghẹt lỗ trái tiêm, hoặc lưỡi nói không được, hoặc sanh nhiều chứng lạ, nói chẳng hay cùng.

Nhưng mà bịnh đàm tuy nhiều duyên cớ, hoặc bị phong hàng thử thấp, hoặc vì uống, hoặc ăn đồ lạnh lẽo sống sít, mỗi mỗi khác nhau: song chỉ yếu cần là trị cho thuận khí là đều thứ nhứt.

Bổn đường khảo cứu đã nhiều năm tìm các phương hay mà chế luyện huờn thuốc nầy ra, bất câu lao đàm hay là ngưng đàm, cùng các chứng lạ; chẳng luận là bịnh nặng nhẹ, hễ uống thuốc nầy vào thì ứng nghiệm như thần.

Dầu cho bịnh đã lâu năm đàm chứa đã nhiều, hễ đem thuốc Hóa-đàm-thuận-khí-chỉ-khái-huờn nầy theo mình mà uống cho thường, thì nguơn khí lần lần bình phục, đàm khí tiêu hết quyền, chẳng cần đuổi mà nó tự nhiên cũng hết.

Chư-tôn có mua thì xin nhìn cho chắc nhãn ông phật mập của bổn hiệu Nhị-Thiên-Đường thì khỏi lầm đồ giả.

CÁCH DÙNG

Mỗi ngày uống ba lần, mỗi lần uống một huờn sớm mai, trưa và tối, uống với nước trà.

Mỗi huờn giá là............	0$10
Mỗi hộp 10 huờn giá là......	0 90

THÁI-DƯƠNG-CAO

Thứ thuốc dán nầy để dùng mà dán 2 bên màng tang, trị về bịnh chóng mặt, nhức đầu rất thần hiệu.

Giá 2 miếng là............ 0$...

THỌ XẢO-THỦ

TRẦN-VĂN-MẠCH 脉文陳 SAIGON

Bổn-hiệu có khắc con dấu huê-mỹ theo kiêm thời, bán nón đủ kiểu, cặp da, làm đủ kiểu dateurs, folioteurs numéroteurs, bản đồng và cẩm-thạch. Sửa máy may và nhiều việc khác. Kính mời quí vị đến đường Catinat số 5, tôi hoan nghinh và ...

Rượu chát trắng và rượu chát đỏ hiệu «con dơi» (CHAUVE SOURIS) thiệt là một thứ rượu hảo-hạng!
Rượu bọt SPARTI màu vàng dợt — champagne hiệu MONTBELLO.
Rượu mát PESTRIN uống vào trừ đặng bịnh trong đại-trường và tiểu-trường nhứt là trừ những loại sên lãi thời lấy làm thần-hiệu lắm.
Rượu mát NAPOLÉON mỗi thùng 100/2 và 100/4.
Rượu TISANE MOUSSEUSE, hiệu MARQUIS DE WESDAY

Có trữ bán tại hãng HENRI BLANC đường Catinat môn bài số 66 Saigon.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Chủ kho Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES

A. COURTINAT & Cie — SAIGON

Maison An-phong

Bijouterie, Soierie de chine, du Tonkin, Cochinchine, Cao-lanh

Hiệu tiệm An-Phong ở tại chợ Cao lảnh, có bán đủ đồ Nữ-trang theo kiểu kiểm thời. Chuyên nhuộm hàng đen, đặng chư Quí khách ở Lục-châu khen ngợi. Mục đích của bổn-hiệu lấy sự thật-thà cẩn-thận. Quí khách ở xa gởi thơ đến, cũng như đích-thân đến tại bổn-hiệu vậy, hoá-vật kể sơ-lược như sau đây:

Đủ các thứ hàng tơ lụa tàu, như là Lảnh Nhiều, vân, xuyến, mình đoạn, mình-trìu cẩm châu, Lục-soạn, cũng-xá, hàng trắng Các thứ hàng màu nhuộm đen, bổn-hiệu nhuộm đen thật thâm, điệu mướt láng, vì có thợ nhuộm khéo, và tại xứ có nhiều chàm tốt, nên hàng đen của bổn-hiệu chắc-chắn không phai trổ.

Bổn-hiệu có bán hàng Bắc tại Hà-nội Lương, the, băng, Quế, vân, Lược lụa, v. v. và hàng vườn tại chợ Thủ.

Quí khách muốn mua vật chi, xin gởi thơ ngay thì bổn-hiệu gởi lại kỹ-lưỡng chắc vừa lòng. Như quí khách muốn mua nhiều mà bán lại, bổn-hiệu tính giá nhẹ, muốn hỏi giá rước cũng trả lời liền.

Hàng gởi contre Remboursement.

An-phong, Chủ-nhơn :
NGUYỄN-XUÂN-TRƯỚC
Cẩn bạch.

Người phong-lưu thường ưa dùng thứ thuốc hiệu MÉLIA của hãng L'U. C. I. A. lãnh làm Đại-lý cho cõi Đông-dương. Vì thuốc MÉLIA hút thơm khói, ngon dầm, có nhún sáp một đầu để ngậm khỏi nóng môi. Trong mỗi gói lại có đính theo một tấm hình rất đẹp. Thử hút một điếu, tinh-thần lấy làm sảng-khoái.

廣東天喜堂調經案

Thuốc Điều-kinh

Của hiệu THIÊN-HỶ-ĐƯỜNG Quảng đông

Phương thuốc nầy là của một người Vú ở trong phủ Thân-vương kinh-đô truyền lại, thuốc tốt chế đúng, chuyên trị các chứng về đờn bà, như thân thể yếu đuối, kinh-kỳ trồi sụt, uống nó rất kiến hiệu như thần, thiệt là một phương thuốc thánh về phụ-khoa, một thứ linh đơn để chủng-tử vậy.

Bổn-hiệu làm tổng-đại lý, có gởi bán khắp các tiệm bào chế các hạt. Bổn-hiệu xưa nay có trử bán *Quế-Thanh, Quế-Qui, Quế-Quảng,* và *Yến-hội-an, Dầu-phong, Trầm-Hương* vân vân hơn hai mươi mấy năm nay, giá bán rất nới.

Chư-tôn quang cố, hoặc tới mua hoặc gởi thơ bổn-hiệu xin hoan-nghinh hết.

Tổng-đại-lý và Phát-hành.
NGHĨA-THUẬN-HIỆU
Số nhà 278, đường Thủy-binh Cholon

ĐÈN KHÍ

Bóng đèn, giây đèn, quạt máy và các đồ phụ tùng về điền khí.

BÁN GIÁ RẺ

ĐÈN LÒA

Thắp bằng dầu-săng và dầu lữa có măng-sông. Đủ các kiểu kiểm thời, sáng trưng như ban ngày.

Hãy đến mua tại tiệm:

Trần-quang-Nghiêm

Đường Espagne, số 200 (góc chợ mới) Saigon

Hay là gởi thơ mua theo cách contre-remboursement và muốn xin Catalogue sẽ gởi cho liền.

HÀNG BẮC — HÀNG TÀU
Bán đủ thứ.

"Rất đẹp"

Kính cùng chư quí vị trong lục-châu đặng hay. Tiệm tôi ở tại đường d'Ormay môn bài số 65 Saigon. Có đủ các thứ nón thiệt tốt. Như là nón nỉ bìa lớn, bìa nhỏ đủ kiểu và đủ các thứ màu, và cũng có bán nón Casque nhiều thứ kiểu coi rất đẹp. Mỗi kỳ tàu ở bên Tây lại, thì tôi đều có đặng nhiều thứ nón kiểu mới, gởi lại luôn luôn.

NGUYỄN-VĂN-MÍT
Chapellerie
N° 65 rue d'Ormay. — Saigon

PHÒNG TRỒNG RĂNG THIỆN NGHỆ HIỆU

Lâm-quang Sĩ N° 92 Boulevard Bonnard ngan nhà thuốc thi (Chợ mới) Saigon Lâm-ngọc-Thạch (Trên lầu) N° 58 rue d'Adran ngan Tòa Tân-đáo (chợ củ) Saigon.

Kính,

Tỏ cùng quí Ông, quí Bà, quí Thầy và quí cô đặng rõ, nguyên chúng tôi làm nghề trồng răng và bịch răng vàng có hơn tám năm dư, nên sự kỹ cang, chắc chắn và khéo éo của chúng tôi làm chẳng khác chi người Langsa, song một đều nên lưu tâm là nghề chung mà lại ý riêng của người thợ vậy mà thôi.

LÂM-QUANG-SĨ
Kính cáo.

LỜI RAO

M. *Sinna* rao cho liệt quí hay rằng nay ngài đã đứng làm chủ nhà hàng HÔTEL DE LA PLAGE ở tại Vũng-tàu (Cap St Jacques) khi trước là nhà *Lemonnier*.

Khai trương ngày 31 Mars 1923.

Đồ ăn ngon hảo hạng giá 0$30 một dĩa. Có bán cơm tây buổi sớm mai và chiều, muốn đặt cũng có. — Có cho mướn phòng ngày và tháng — Muốn ăn và ở tại đó cũng đặng.

Giá rẻ hơn các nơi.

TIỆM ĐÓNG XE

SỬA XE VÀ BÁN ĐỦ ĐỒ PHỤ TÙNG
Đường Larg môn bài số 99 và 101 Đất-hộ (SAIGON)
TRẦN-VĂN-HIỆP CHỦ TIỆM

Kính cùng Lục-châu quí-khách đặng rõ Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là : xe mui, xe hai bánh, xe kiến, xe kéo ; xe hộ : cũng có đóng thùng xe he theo kiểu kiểm thời, sơn xe thiệt khéo, làm nệm, muối xe đủ kiểu, và cũng có bán các thứ xe sửa lại chắc chắn : có bán đèn xe đủ kiểu, bán xe cao-su bằng cây giăn bên tàu chở lại, cao-su đặt để thay trong bánh, kiếng đèn tây để bắt kế xe độc chiếc và song mã bằng da tây may rất khéo và chắc, có báo yên cởi, chuông đạp hai tiếng, bình để thắp đèn khi đá theo xe, sơn xe và sửa xe.

Cúi mời quí khách có dịp đến Đất-hộ xin ghé lại tiệm tôi một khi trước coi công cuộc của tôi làm, sau có cần dùng món chi đa thiểu, mua giúp làm ngởi thì tôi rất cám ơn hạ cố.

Còn như quí khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm món chi cũng giá cả thì sẵn lòng hầu đáp.

THI-THƠ

Tiệm thợ Bạc

NGUYỄN-VĂN-ĐẠO
Bijoutier ancienne Maison de NGUYỄN-VĂN-GIÁO
13, rue Schrœder, Saigon

Kính cáo cho quí ông, quí bà đặng rõ, Nguyên tiệm nầy ngày trước là tiệm của Nguyễn-văn-Giáo, đã mảng phần rồi. Nay cha là Nguyễn-văn-Đạo cũng làm đồ nữ trang theo kiểu kiểm thời, những là : tràm, chuyền, kiềng chuổi, bông tai, núc áo, vàng đôi, kiềng cẩn, neo bộng, neo đặt, dồng chiếc vân vân. Đủ thứ theo kiểm thời, cũng như ngày trước vậy. Xin quí ông quí bà, muốn dùng món chi ; xin vời gót đến tiệm tôi, hay là viết thơ mà gởi cho bổn hiệu, thì tôi cũng hết lòng theo ý quí ông, quí bà dùng món chi thì tôi cũng hết lòng cẩn thận mà gởi đến cho quí ông, quí bà dùng.

Kính cáo NGUYỄN-VĂN-ĐẠO.
Bijoutier, 13, rue Schrœder, SAIGON.

Người thường chơi bài tứ-sắc, hay tìm cho được thứ bài hiệu **(Con-Rồng)** của hãng L'U. C. I. A. trử bán. Vì bài ấy rất tốt, chia xóc mấy lần cũng không mềm diệu, hoặc phai màu, xước mặt.

Có gởi bán lẽ các nơi.

L.U.C.I.A.

SAIGON

西貢
安興洋行
請認本行商標
督辦註冊

Hảng **L. U. C. I. A. lãnh làm Đại-lý** cho toàn cả Đông-pháp

Đường đến cảnh tiên

Châu-thành lớn nhiều dân cư-ngụ,
Lầu, đài, dinh, xe, ngựa dập dìu.
Càng đông khi thở càng nghèo,
Nực nồng khó chịu sanh nhiều chứng đau.
Muốn ngừa trước thì nên mau tới,
Đường Bonnard ở góc nhà thương (nhà thương thí).
Nơi nhà hiệu **The Crystal.**
Trữ nhiều thứ rượu tinh anh trong đời,
Limonade như lời hẳn thật,
Uống một ly khỏe khoắn tinh thần,
Mua thì coi nhãn ân-cần.
Trái châu tỏ rạng, hải đồng cầm đưa.
Nghe của tốt người ưa làm giả,
Đặng tóm thâu mối lớn về tay.
Cúi xin quí-vị đặng hay,
Giúp nhau làm ngởi ngàn ngày dám quên.

The Crystal,
đường Bonnard gần nhà thương,
SAIGON.

LỜI RAO

Xe máy mới từ 65$00 đến 180$00 xe Peugeot bán giá hãng lớn Saigon.

Có bán đủ đồ phụ tùng xe máy, khăn đen thiệt tốt, giày bắc, giày hàm ếch kiểu nay. Hàng tàu, hàng bắc, đèn tây nhiều kiểu.

Pháo tây làm thật giống, quí ông ở xa muốn biết giá hàng, xin hỏi mục lục (Prix courant). Bổn hiệu sẵng lòng gởi cho không.

TRƯƠNG-VĂN-HẠNH
(Gần tòa bố) Sadec.

CHƯ VỊ Ở XA

Xin hãy viết thơ ngay, bằng chữ quốc-ngữ mà mua rượu SÂM-BANH (Champagne) thượng-hạng ở thành Reims, Pháp-quốc.

Có trử tại hãng.

OPTORG Công-ty
Đường Mạc-Mahon, số 25-27. — SAIGON

Là người thay mặt cho G. H. MUMM và Công-ty nội Đông-Pháp và Vân-Nam.

Hiệu CORDON ROUGE, CORDON VERT.
GOUT AMÉRICAIN, [illegible] BLANC.
Tháng 12 ve hay là 24 ve nhỏ.

Rượu COGNAC JAS HENNESSY
Dầu thơm và phấn hiệu
COTY

Chư vị ở xa hãy gởi thơ ngay cho hãng mà mua thứ chi tùy [illegible]

DENTIFRICES

THUỐC ĐÁNH RĂNG

THUỐC NƯỚC, THUỐC SẾT, THUỐC BỘT HAY LÀ XÀ BÔNG CỦA CÁC CHA

BÉNÉDICTINS DE SOULAC

ĐẦU XẢO TẠI PARIS NĂM 1900 ĐƯỢC BẰNG CẤP TRẬT PHẨM

Thuốc nầy chánh là thuốc người Langsa bào-chế, tốt hơn các thứ thuốc đánh răng dùng thuở nay

Thuốc đánh răng thượng-hạng nầy, làm cho răng sạch-sẻ mà trắng trong, diệt cả loại vi-trùng, sân răng khỏi bị siết ăn, dưởng nứu và miệng được tinh-khiết luôn. Mùi thơm bát-ngát. Thuốc nước nầy các vị ghiền nên dùng mà súng miệng.

Thứ thuốc sết và xà-bông đựng trong ống thiết nên dùng lắm.

Cả và Đại-Pháp, cả và toàn-cầu, chẳng có thuốc đánh răng nào quí hơn và rẻ hơn thuốc nầy.

LỜI RAO CHÍ YẾU

Chư tôn vẫn biết rằng nước súc miệng, Thuốc đánh răng và xà-bông hiệu BÉNÉDICTINS DE SOULAC nầy là một thứ thuốc vệ-sanh nhứt hạng ; trải mấy năm danh tiếng đã vang lừng trong hoàng-vỏ.

Hễ chư tôn dùng nó cho được thường mỗi ngày thì chư tôn khỏi lo nhức răng đau đớn chi cả.

Con người ta ở đời có chi quí cho bằng hàm răng của mình được bền chắc mà ăn uống cho đủ mùi.

Mà muốn cho răng được bền chặc thì có thứ thuốc dưỡng răng nào cho bằng thứ thuốc hiệu BÉNÉDICTINS DE SOULAC nầy.

ĐOẢN-THIÊN TIỂU-THUYẾT

Tấm lòng vàng-đá ! !

(Tiếp theo)

Vẫn biết, ông xuôi một mình tôi lầm lỡ, như thế cũng không đã ăn chịu gì với phần đông xã-hội, mà xét ra cho kỷ, hư nên ai cũng để lại trò cười về sau, e cho đoàn hậu-tấn nước nhà ta, thâm-nhiễm cái thói tệ nầy ! Ôi ! Ai kềm mà chẳng đồi-phong bại-tục, suy-đốn giống-nòi ! Con trai cường-bạo dâm-ô, con gái buôn hương bán phấn !

Mà nếu, tôi gặp cảnh nầy tôi lại tự nghĩ như thế, thì bây giờ tôi mới ra sao ? Ôi ! Con người ta, ham sống mà chi ? Có lẽ ham sống ấy mà làm cái nghĩ-vụ cho hoàn-toàn theo danh-dự. — Chồng tôi : vì nghĩa-vụ, vì danh-dự đã toan trả nợ râu-mày. Tôi cũng chưa biết nợ râu-mày là bao nhiêu sâu, bao nhiêu nặng, nhưng trả đến thác mất người đi. Thôi ! Ấy là cùng ! Ôi ! Thương thay con người ấy ! Xưng đáng thay con người ấy đối với đời. — Vẻ vang thay cho người đàn bà nầy có một người chồng làm nên danh-dự !

Vậy thì bao nhiêu cái bằng cớ hùng-hào, cái hùng-hồn hiền-hích của người ngồi trong đền danh-dự, há chẳng trông vào ta coi có làm sao đặng vui lòng thỏa dạ, cho xứng đáng tấm lòng liệc-nữ, đối với trượng-phu sao ? Ôi ! Làm sao bây giờ ! ! ! Trải xem từ xưa bao nhiêu người liệc-nữ kiên-trinh, bao nhiêu kẻ anh-hùng nghĩa-sĩ, nếu ngộ cảnh tượng ngăn-ngừa, thời-thế bức-bách, muốn làm mà làm không đặng, muốn bỏ mà bỏ không đành ! ! Muốn sống mà gây-gỗ với con dàng hi-vọng, lại nghĩ mình thiếu sức vẫy vùng ! Ba thứ không vui không toại lòng đặng. Ôi ! Thế như khổ não lòng, bực-rực bực-bội nỗi đau đớn vô cùng vô tận. Lại thế khi cũng xót mắt, bầm gan mà cắn răng lỳ mặt. Ở với cảnh đời như thế lắm ! Than ôi ! Đã không biết sống là vui, tấm thân nào biết chết rồi là thương ! Thì chắc những người ngộ cảnh như ta chừ : Một bên cái «chết» một bên cái «sống» sống mà buồn, mà [illegible], mà [illegible] mà nhã, như dứa điếc thằng câm con điên sắp dại. Sống ấy có lẽ không ích gì mà cam — « chết » mà sạch, mà trong, mà danh lưu thiên-cổ, mà vẻ vang cho bọn quần-xoa, mà dã nư hận đời ! Hay ! hay ! hay vậy thay cho cái « chết ».

— Ôi ! Con người khổ-tâm như ta vầy, nhớ bọn như ta vậy, âu là mau mau tìm cái sướng, cái trong mà xử cho rồi, là xong đây !

Ôi ! Chú Lý-trưởng Lưu-văn-Đào ôi ! Tôi cảm ân chú vô cùng tận đấy! Chú dỗ tôi không đặng, ấy là chú làm cho phẩm giá tôi cao lên, lại chú dỗ không đặng mà làm tuồng nhơ nhớt hôi-tanh, động chạm đến mình tôi, là dục lòng tôi khẳn-khái ưa cái «chết», nư giận con người xấu-xa mà «chết» thành ra chết lại đặng cái giá-trị là kiên-trinh, nhờ chú mà tôi làm nên người tiết-phụ ! Cám ơn chú là phải đấy ! Than ôi ! Đừng vắng-vật ta, đừng giãy-giụa ta, ta thác, ấy là thân trong sạch đó ! — Nói rồi cô Liễu cởi dây lưng ra mà sáng-sớm buộc lên xiên nhà mà tự-tử, một cách khẳn-khái,

Đêm khuya canh vắng ; bốn bên hàng-xóm ngủ yêm. Nghe vòng dây treo-treo với cây xiên vài ba cái. Thế là xong một đời người liệc-nữ ! Rồi ! Cô Hoàng-thị-Liễu ở [illegible] đơn-ái ! 28 tuổi xuân thu, phủi rồi nợ thế, người trong như tuyết, mang bạc như hoa ! Chín suối sạch mình, ngàn thu dề hận, Một dây oan-nghiệt, đã dành dứt nợ 1 ông-trần. Lại làm gương soi chung nhau phường cân-quắc. Để tô-điểm cho bọn quần-xoa, để vẻ-vang cho nền phong hóa, để đẹp-đẽ [illegible] gia phong, dễ thường non-sông chẳng cảm ? ! Người liệc-nữ kiên-trinh, như vầy đáng nhắc.

Ôi ! Kẻ tác-giả cầm viết tả đến đoạn nầy ngẩn-ngơ, ngơ-ngẩn, lai láng mối cảm tình ! Động lòng hoài cảm cũng xen lời vào mà trách ông trời già kia độc địa làm sao ! !

— Sáng ra sắp bè bạn thấy la hoảng hốt lên, người hàng xóm lại đông nức, báo làng hay. — Chửng Lý-trưởng Đào ngơ-ngát như sét đánh lưng trời, tay chơn rung-rầy, bương-bả đến xem, khi đến nơi đưa hai con mắt trông vào, về thương về sợ, dường như có ăn-năn mà ân-hận, khác sắc người ra nhưng mà chẳng dám hở môi than thở thương-tiếc gì. — Chỉ có để lòng thầm [illegible] rơi châu, thương hương tiếc [illegible]. Tự biết cũng có lỗi nơi mình, nên thầm van-vái với ông xanh kia, thầm năn-nỉ với người liệc-nữ nầy bao-dung tội ác.

Đoạn làng dân xúm lại an táng theo lệ thường. — Việc bất đắc kỳ tử nầy người nầy bàn vầy, kẻ nọ bàn khác, chớ cũng không ai biết đều nào, nhưng phần đông là cho rằng cô Liễu râu chồng, nên mong tự vẫn mà tầm nhau giữa suối vàng kia thôi !

IV

Cách 2 bôm sau, vừa tảng-sáng xóm làng đều rộ lên xao-xác, kẻ nầy chắc lưỡi lắc đầu mà cho là lạ, người nầy chắc lưỡi lắc đầu mà nói rằng quái. Đồng rủ nhau chạy đến nhà Lý-trưởng Đào đông nức. Lạ gì ? Quái gì ?

Những bởi hai ngày đã qua cô Hoàng-thị-Liễu mới mượn dây oan-nghiệt, dứt nợ trần-gian, như thế là một đều lạ tai người. Nầy duyên cớ nào, ông Lý-trưởng Lưu-văn-Đào lại chết nữa, mà cũng là một cách quái gở. Ôi ! Một xóm mà không đầy ba ngày, chết mất hai, đến chuyện bí-mật quá. Người người đang bàn-bạc xầm-xì, thì mấy ông hương bạn làng vào phòng Lý-trưởng Đào vén màng ra, chỉ thấy thấy nằm ngay mặt mày bầm tím, mời quanh-quẩn ngó trên đầu nằm thì thấy một bức thơ, và một cái bác không — Bèn vội-và mở thơ ấy ? Người nhà và hàng xóm xúm lại nghe, thơ ấy như vầy :

NGUYỄN-KHẮC-HẢI,
Cái-bè.

(Sau sẽ tiếp theo)

SAIGON. — IMP. DE L'UNION NGUYỄN-VĂN-CỦA

Le Directeur gérant : LÊ-THANH-TƯỜNG

Tirage 831 exc
le 11-8-1923

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.